Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kooste Iijokivarren kalastusjärjestelyistä

Kannen kuvat: Mirko Laakkonen ja Mika Niskasaari

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Susanna Juntunen

31.8.2017

Sisältö

1 Johdanto ... 3
2 Kalastuslain ja -asetuksen säädökset ... 7
3 Kalastusjärjestelyt osa-alueittain ... 11
3.1 Iijoen edustan merialue ja Iijoen alaosa ... 11
3.2 Voimalaitosaltaiden alue (Raasakka−Haapakoski) ... 15
3.3 Iijoen keski- ja yläosa ... 16
3.4 Siuruanjoki ... 22
3.5 Livojoki ja Pärjänjoki ... 22
3.6 Näljängän reitti ... 25
3.7 Kostonjoki ... 27
3.8 Pienemmät sivu-uomat ... 27
Lähteet ... 31

1 Johdanto

Selvitys liittyy Pohjois-Pohjanmaan liiton vetämään Iijoen otva -hankkeeseen ja sen tavoitteeseen vaelluskalakantojen palauttamisesta Iijoelle. Selvitysalue on pääasiassa rajattu koskemaan aluetta, johon mereinen vaelluskala on aikoinaan noussut. Selvitys kuvaa nykyisiä kalastusjärjestelyitä erityisesti vaelluskaloihin liittyen ja voi toimia pohjana kalastusjärjestelyjen kehittämiselle. Jatkotoimenpiteitä voivat olla esimerkiksi kalaväylätoimitukset sekä koski- ja virta-alueiden ja kalastusrauhoitusalueiden määrittäminen.

Iijoen otva -hankkeen jokityöryhmä ohjasi selvityksen laatimista. Tietoa kalastusjärjestelyistä kerättiin mm. haastattelemalla asiantuntijoita ja osakaskuntien edustajia. Asiantuntijahaastattelut tehtiin kesä–marraskuussa 2016 ja osakaskuntien puhelinhaastattelut tammi–helmikuussa 2017. Selvitysalueen osakaskunnille varattiin mahdollisuus kommentoida raporttiluonnosta touko–kesäkuussa 2017. Selvityksen tiedot vastaavat laatimishetken kalastuslainsäädäntöä ja vesialueen omistajilta tai kalastusoikeuden haltijoilta saatuja tietoja. Kalastajien on aina varmistettava kalastushetkellä voimassa oleva kalastuslainsäädäntö ja paikalliset kalastussäännöt.

Tarkastelualueeksi (kuva 1) rajattiin Iijoen pääuoma, suurimmat Iijokeen laskevat sivu-uomat eli Siuruanjoki, Livojoki, Näljängän reitti (Korpijoen yläpuoliset vesistöt) ja Kostonjoki sekä lisäksi joitakin pienempiä sivu-uomia. Järvialueet jätettiin selvityksen ulkopuolelle. Iijoen alaosalla on viisi voimalaitosta, joista alin on Iissä ja muut Oulun kaupungin alueella (kuva 2).

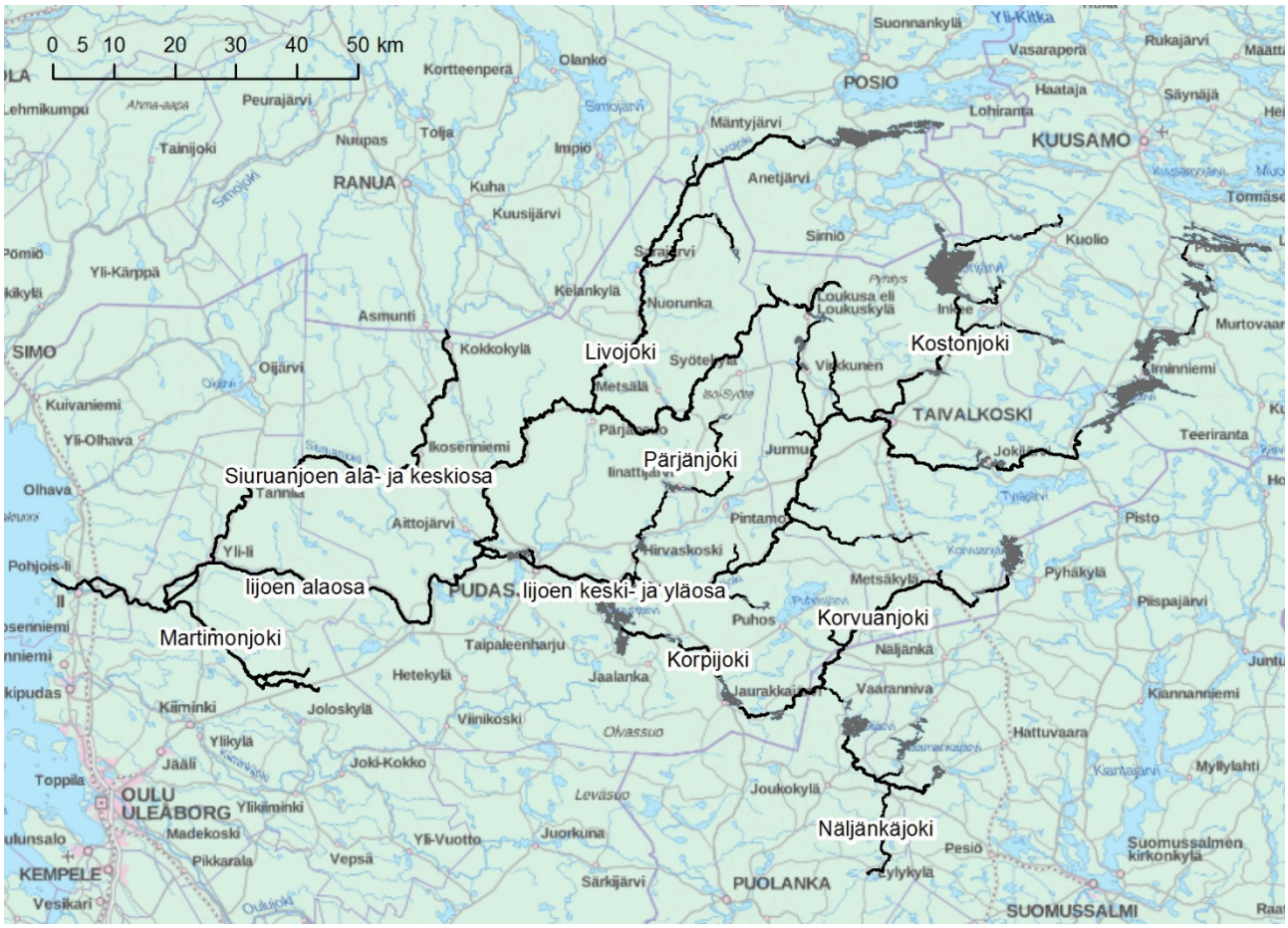

Kuva 1. Tarkastelualue. Selvitys koskee vain jokialueita, mutta kartassa on selvyyden vuoksi myös järvet.

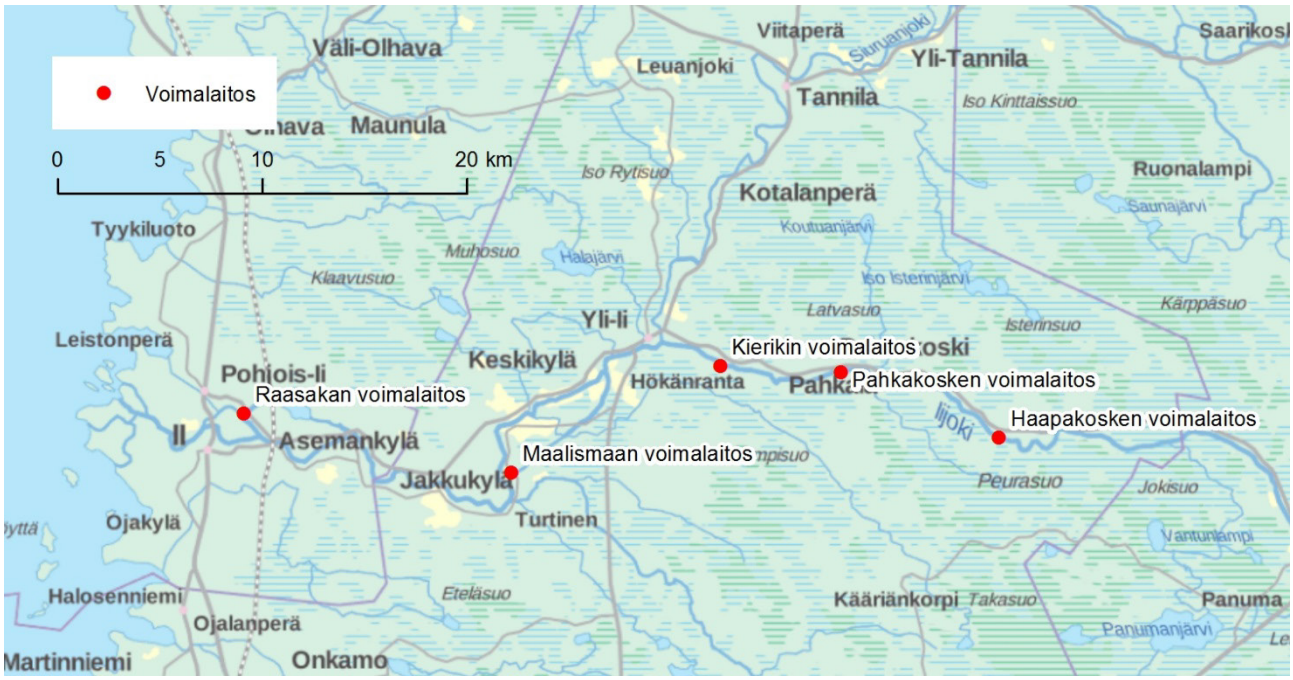

Kuva 2. Iijoen alaosan voimalaitokset.

Pääosa Iijoesta kuuluu Iijoen vesistön kalastusalueeseen. Iijoen alaosa Raasakan voimalaitokselle asti kuuluu Keski-Perämeren kalastusalueeseen. Livojoen latvat ovat Etelä-Posion kalastusalueella. Irninjärvi yläpuolisine vesistöineen sekä Kostonjoen ja Iijoen valuma-alueen latvat kuuluvat Kuusamon kalastusalueeseen. Nykyiset kalastusalueet lakkaavat ja alueiden määrä vähenee, kun uudet kalatalousalueet tulevat voimaan vuonna 2019. Uudessa esityksessä jokisuiden merialueet on kaavailtu liitettäväksi jokikohtaisiin kalatalousalueisiin. Iijoen kalatalousalue kattaisi uuden esityksen mukaan Iijoen vesistöalueen Kuusamoa lukuun ottamatta, Iijokisuun sekä Iijoen edustan merialueen. Iijoella alueellinen kalatalousviranomainen on Lapin ELY-keskus, joka hoitaa Lapin, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan kalatalousasioita. ELY-keskukset lakkaavat maakuntauudistuksen myötä vuonna 2020 ja kalatalousasiat siirtyvät maakuntien hoidettavaksi.

Iijoen vesistön kalastusalue päättää lohikalojen ylisiirroista ja istutuspaikoista Iijoella. Merilohen ylisiirtoja on tehty Iijoen vesistöalueella vuosina 2009–2010 ja 2012–2017. Yhteensä vuodesta 2009 lähtien on ylisiirretty lähes 1 400 merilohta, joista pääosa Iijoen pääuomaan ja noin neljännes Livojokeen. Ylisiirtojen lisäksi kalastusalueilla ei juuri ole roolia päätöksenteossa, vaan kalastusasioista päättävät vesialueen omistajat tai heidän valtuuttamansa kalastusjärjestelyitä hoitavat tahot, kuten osakaskunnat tai yhteislupa-alueet. Tarkastelualueella on 8 yhteislupa-aluetta (kuva 3 ja taulukko 1), jotka on esitelty tarkemmin kappaleessa 3 (Kalastusjärjestelyt osa-alueittain).

Vesialueen omistajatiedot haettiin Kiinteistötietojärjestelmästä (KTJ) toukokuun 2016–helmikuun 2017 välisenä aikana. Tiedot vastaavat hakuajankohdan lainhuutotodistuksen tilannetta. Jokisuuta lukuun ottamatta Iijoen pääuoman ala- ja keskiosan vesialueiden suurin omistaja on PVO-Vesivoima Oy. Iijoen keskijuoksulla poikkeuksena on yksi koskitila, jonka vesialueista yli 50 % on yksityisomistuksessa. Kaikkia koskitilojen osakkaita ei ole tiedossa. Koskitiloilla paikalliset osakaskunnat on valtuutettu hoitamaan kalastusasioita, mutta omistajapuhevalta on PVO-Vesivoima Oy:llä ja muilla koskitilan osakkailla. Kaikista koskitiloista ei ilmeisesti ole tehty kirjallisia sopimuksia kalastusasioiden hoitamisesta, eivätkä kaikki sopimukset ole 100-prosenttisesti kattavia, mutta käytäntö on vakiintunut. Yläjuoksulle mentäessä valtion vesialueet lisääntyvät. Valtion

vesialueita hallinnoi Metsähallitus. Iijoen sivu-uomissa vesialueen suurimmat omistajat ovat osakaskunnat ja valtio. Tarkastelualueella on yhteensä noin 100 osakaskuntaa, jotka omistavat merkittävässä määrin vesialueita. Osakaskunnista lähes puolet on järjestäytymättömiä. Lisäksi on pienialaisia yhteisalueita ja yksityisiä vesialueita, kuten Iijoen entisiä rantoja ja saaria.

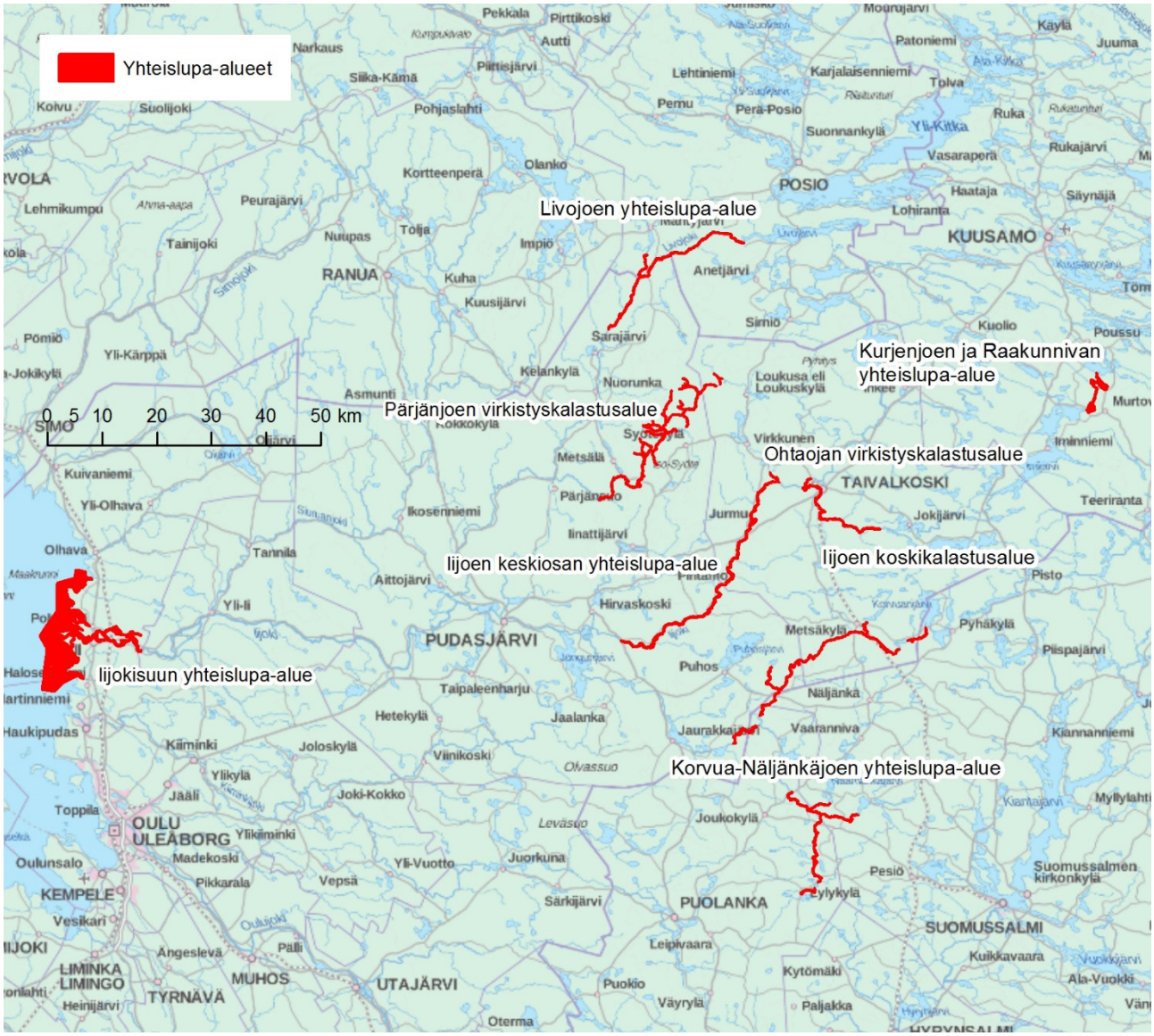

Kuva 3. Tarkastelualueen yhteislupa-alueet.

Taulukko 1. Tarkastelualueen yhteislupa-alueet. Paikallisten rajoitusten lisäksi on aina huomioitava kalastuslainsäädännön rajoitukset, kuten merilohen saaliskiintiö 2 kpl/vrk vapaa-ajankalastuksessa sekä kalalajikohtaiset kevät- ja syysrauhoitukset.

Yhteislupa-alue	**Kalastuskausi**	**Kalastusmuodot**	**Rajoitukset**	**Saaliskiintiö vuorokaudessa**	**Pyyntimitat**
Iijokisuun yhteislupa-alue	koko vuosi	• viehekalastus • onkiminen • pilkkiminen • verkkokalastus merialueella*	3 vapaa	3 istutuskalaa**	kalastusasetuksen mukaiset
Iijoen keskiosan yhteislupa-alue	1.6.–31.10.	viehekalastus	merilohi vapautettava	• 2 taimenta • 5 harjusta	• merilohi vapautettava • muuten kalastusasetuksen mukaiset
Ohtaojan virkistyskalastusalue	1.5.–30.9.	viehekalastus		3 kalaa***	kalastusasetuksen mukaiset
Iijoen koskikalastusalue	1.6.–31.10.	viehekalastus	2 vapaa	• 3 taimenta • 5 harjusta	• poikkeusluvalla rasvaevättömän järvitaimenen alamitta 40 cm 31.12.2018 asti • muuten kalastusasetuksen mukaiset
Livojoen yhteislupa-alue	• perhokalastusalueella 1.6.–31.8. • muualla 1.6.–31.10.	• perhokalastusalueella vain perhokalastus • muualla myös muu viehekalastus		2 lohikalaa****	kalastusasetuksen mukaiset
Pärjänjoen virkistyskalastusalue	1.6.–31.10.	• viehekalastus • sivupurojen suvannoissa myös matoonki		5 harjusta	kalastusasetuksen mukaiset
Korvua–Näljänkäjoen yhteislupa-alue	1.6.–31.10.	• viehekalastus • Naamankajoessa vain perhokalastus	• 1 vapa • pysyviä ja kiertäviä rauhoitusalueita	3 harjusta **tai** 1 taimen	• Korvuanjoessa harjuksen alamitta 40 cm • muuten kalastusasetuksen mukaiset
Kurjenjoen ja Raakunnivan viehekalastuksen yhteislupa-alue	sulan veden aika	• viehekalastus • verkkokalastus järvialueilla			kalastusasetuksen mukaiset

* muu pyydyskalastus ei kuulu yhteislupaan, merialueen rysäpaikat ja jokialueen pyyntipalstat vuokrataan erikseen

** siika, harjus, kirjolohi

*** harjus, taimen, nieriä, kirjolohi

**** taimen, lohi, järvilohi, kirjolohi, nieriä ja harjus

2 Kalastuslain ja -asetuksen säädökset

Onkiminen ja pilkkiminen yhdellä vavalla ovat kaikille **maksuttomia yleiskalastusoikeuksia,** joihin ei tarvita vesialueen omistajan lupaa alueilla, joilla kalastusta ei ole rajoitettu. **Maksullinen yleiskalastusoikeus** tarkoittaa valtakunnallista 18–64-vuotiaiden **kalastonhoitomaksua**, joka oikeuttaa viehekalastukseen yhdellä vavalla koko Suomessa alueilla, joilla kalastusta ei ole rajoitettu. Alle 18-vuotiaat ja yli 64-vuotiaat saavat harrastaa myös pyydyskalastusta ja viehekalastusta yhdellä vavalla ilman kalastonhoitomaksua. Pyydyskalastukseen ja kalastukseen usealla vavalla tarvitaan aina **vesialueen omistajan lupa**. Yleiskalastusoikeudet eivät ole voimassa vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueilla, kalastusrauhoitusalueilla eivätkä erityiskohteilla, joihin tarvitaan kohdekohtainen kalastuslupa. Erityiskohteita ovat esimerkiksi hoidetut virkistyskalastuskohteet. Yleiskalastusoikeuksia voidaan rajoittaa ELY-keskuksen päätöksellä joko ELY-keskuksen omasta aloitteesta tai kalastusoikeuden haltijan hakemuksesta. Eri kalastustavoille tarvittavat kalastusluvat on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2. Eri kalastustavoille tarvittavat kalastusluvat.

Kalastustapa	**Alle 18-vuotiaat ja 65 vuotta täyttäneet**	**18–64-vuotiaat**
Onkiminen ja pilkkiminen	Maksuton yleiskalastusoikeus	Maksuton yleiskalastusoikeus
Viehekalastus 1 vavalla	Ei valtion kalastonhoitomaksua	Valtion kalastonhoitomaksu
Kalastus useammalla kuin yhdellä vavalla ja pyydyskalastus	Ei valtion kalastonhoitomaksua, mutta aina vesialueen omistajan lupa	Valtion kalastonhoitomaksu ja vesialueen omistajan lupa
Kalastus vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueilla tai muilla erikoiskohteilla	Ei valtion kalastonhoitomaksua, mutta aina vesialueen omistajan lupa	Valtion kalastonhoitomaksu ja vesialueen omistajan lupa

Iijoki sivu-uomineen on kalastuslain mukainen **vaelluskalavesistö**. Vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueilla yleiskalastusoikeudet eivät ole voimassa. Vesialueen omistajalla tai kalastusoikeuden haltijalla on oikeus viehekalastukseen koski- ja virta-alueilla. Viehekalastuksella tarkoitetaan heittokalastusta (perho tai uistin) tai vetouistelua yhdellä vavalla. Koski- ja virta-alue on määritelty siten, että vesi virtaa silmin havaittavasti alavirtaan päin ja virtapaikan ylävesi on virtapaikan alavettä ylempänä. **Vaelluskalavesistössä verkkokalastus on kokonaan kielletty joessa 15.8.–30.11. sekä virta- että suvantoalueilla.**

Joen syvimmällä kohdalla on kalan kulun turvaamiseksi **kalaväylä**, jonka leveys on kolmannes joen leveydestä. Joen yhtyessä mereen tai järveen kalaväylän leveys on kolmannes keskivedenkorkeuden mukaisesta vesialueen leveydestä sen syvimmällä kohdalla ja se ulottuu niin kauaksi selkäveteen, että kalan kulku on turvattu. Iijokisuulla merialueella kalaväylän rajat sekä meri- ja jokialueen välinen raja on määritelty kalaväylätoimituksessa. Kalaväylää on jakokuntien aloitteesta pidennetty merialueella aiemmasta kolmesta kilometristä viiteen kilometriin. Pyydyskalastus on kielletty kalaväylällä. Kalastus on kielletty kalateissä sekä 200 metriä niiden ylä- ja alapuolella. Kalastus on kielletty myös voimalaitokseen vettä johtavassa kanavassa ja 100 metriä voimalaitospadon alapuolella. Pyydykset ja halkaisijaltaan yli 40 cm avannot on merkittävä. Puroissa (valuma-alue alle 100 km^2) pyydyskalastus on kielletty lukuun ottamatta katiskaa sekä rapu- ja nahkiaismertaa.

Merialueella ja vaelluskalavesistöön kuuluvalla jokialueella kalastusta on rajoitettu lainsäädännöllä vaelluskalakantojen turvaamiseksi. **Pyyntimenetelmiä koskevat rajoitukset** on koottu taulukkoon 3 ja kuvaan 4. Uusi valtioneuvoston asetus (236/2017) lohen kalastuksen rajoituksista merialueella (lohiasetus) tuli voimaan 29.4.2017. Asetuksessa on mm. rajoitettu isorysän käyttöä kaupallisessa kalastuksessa. Lohiasetuksen

5 §:ssä määritellyllä Iijoen edustan merialueella (ent. Iijoen terminaalialueella) on voimassa eri rajoitukset kuin muualla Pohjanlahdella Iijoen korkeudella.

Taulukko 3. Pyyntimenetelmien rajoitukset Iijoen vesistöalueella ja Iijoen edustan merialueella (katso lisäksi kuva 4). Lisäksi on aina huomioitava lajikohtaiset pyyntimitat, saaliskiintiöt ja rauhoitukset riippumatta siitä, millä menetelmällä pyydetään. Vesialueilla voi myös olla lainsäädäntöä tiukempia paikallisia rajoituksia.

Pyyntimenetelmä	**Rajoitus**
Pyydyskalastus merialueella	– Pyydyskalastus on kielletty kalaväylällä – Merialueella lohen kalastus ajosiimoilla ja verkoilla on kielletty 1.4.–26.6. – Merialueella kilometriä lähempänä vaelluskalavesistön jokisuuta verkkokalastus on kielletty 15.8.–31.10. – Merialueella lohiverkon pienin sallittu solmuväli on 80 mm – Merialueella kolmea kilometriä lähempänä jokisuuta kalastus isorysällä on kielletty ilman ennen nykyisen kalastuslain (379/2015) voimaan tuloa saatua laillista oikeutta – Lohta merestä pyydettäessä isorysän solmuvälin tulee olla kalapesässä enintään 40 mm ja muun osan solmuvälin joko enintään 40 mm tai vähintään 150 mm tai valmistettu hapaasta (havas eli verkkokudos), joka ei pyydä silmällä – Isorysän käyttö lohen ja taimenen vapaa-ajan kalastuksessa on kielletty – Isorysän käyttöä on rajoitettu myös kaupallisessa kalastuksessa (lohiasetus) – Kalastus troolilla ja nuotalla on kielletty meressä viittä kilometriä lähempänä vaelluskalavesistön jokisuuta – Taimenen kalastus pintaverkolla meressä on kielletty
Pyydyskalastus jokialueella (vaelluskalavesistössä)	– Verkkokalastus on kielletty vaelluskalavesistön joessa 15.8.–30.11. – Seisovat pyydykset on kielletty kalaväylällä – Kalastus troolilla ja nuotalla on kielletty joessa – Pyydyskalastus puroissa (valuma-alue alle 100 km^2) on kielletty lukuun ottamatta katiskaa sekä rapu- ja nahkiaismertaa – Isorysän käyttö lohen ja taimenen vapaa-ajan kalastuksessa on kielletty
Pyydyskalastus järvialueella	– Isorysän käyttö lohen ja taimenen vapaa-ajan kalastuksessa on kielletty
Onkiminen, pilkkiminen ja viehekalastus merialueella	– Pyyntimenetelmälle ei erityisiä rajoituksia lainsäädännössä, mutta aina huomioitava lajikohtaiset pyyntimitat, saaliskiintiöt ja rauhoitukset
Onkiminen, pilkkiminen ja viehekalastus jokialueella (vaelluskalavesistössä)	– Onkiminen ja pilkkiminen on kielletty koski- ja virta-alueilla – Viehekalastus on sallittu koski- ja virta-alueilla vesialueen omistajan luvalla – Suvantoalueilla ei erityisiä rajoituksia lainsäädännössä, mutta aina huomioitava lajikohtaiset pyyntimitat, saaliskiintiöt ja rauhoitukset
Onkiminen, pilkkiminen ja viehekalastus järvialueella	– Pyyntimenetelmälle ei erityisiä rajoituksia lainsäädännössä, mutta aina huomioitava lajikohtaiset pyyntimitat, saaliskiintiöt ja rauhoitukset

Pyyntimenetelmiä koskevien rajoitusten lisäksi on säädetty **kalalajikohtaisia rajoituksia**. Kalalajikohtaiset pyyntimitat, saaliskiintiöt ja rauhoitusajat on koottu taulukkoon 4. Lohi ja taimen ovat rauhoitettuja joessa ja purossa 1.9.–30.11. Kuturauhoitus koskee myös rasvaeväleikattua taimenta. Lohen alamitta on Iijoen vesistöalueella sisävesissä 60 cm ja Iijoen edustalla meressä 50 cm. Rasvaevällisen taimenen alamitta on sekä Iijoen vesistöalueella sisävesissä että Iijoen edustalla meressä 60 cm ja eväleikatun taimenen 50 cm. Rasvaevällinen taimen on rauhoitettu kaikilla merialueilla vuodesta 2019 alkaen. Vapaa-ajan kalastaja saa ottaa saaliiksi enintään kaksi lohta vuorokaudessa. Harjus on kokonaan rauhoitettu meressä. Iijoen vesistöalueella sisävesissä harjus on rauhoitettu 1.4.–31.5. ja sen alamitta on 35 cm. ELY-keskus voi päättää kalastusasetuksesta poikkeavista alueellisista pyyntimitoista.

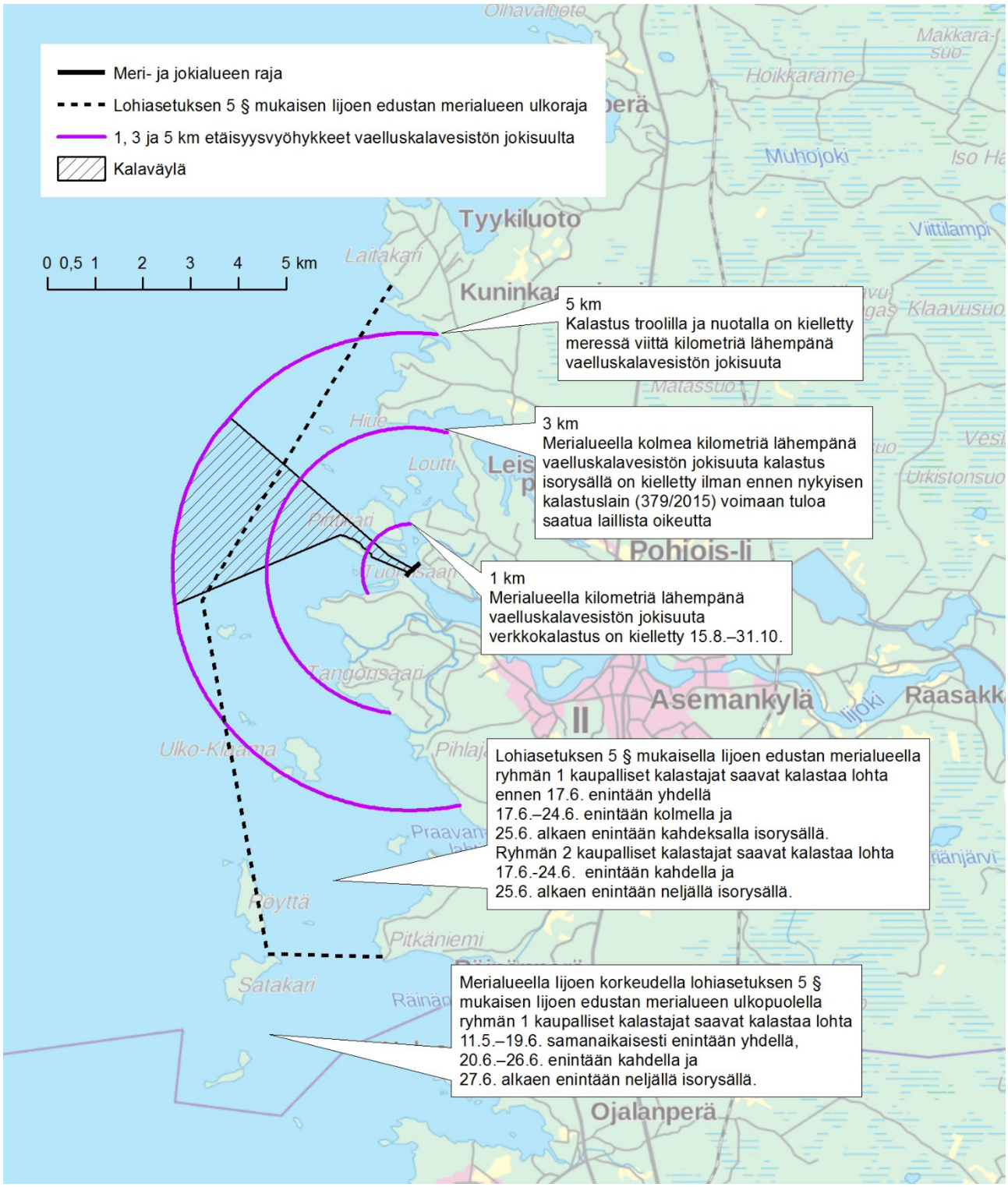

Kuva 4. Pyyntimenetelmiä koskevia rajoituksia merialueella Iijoen korkeudella (katso lisäksi taulukko 3).

Taulukko 4. Kalastusasetuksen (1360/2015) mukaiset pyyntimitat ja rauhoitusajat Iijoen vesistöalueella ja Iijoen edustan merialueella. Vesialueilla voi olla asetuksesta poikkeavia paikallisia rajoituksia.

Kalalaji	**Rauhoitusaika**	**Alamitta**	**Saaliskiintiö**
Rasvaevällinen taimen joissa ja puroissa	1.9.–30.11.	60 cm	ei rajoitusta
Rasvaevällinen taimen järvialueella	ei rauhoitettu	60 cm	ei rajoitusta
Rasvaevällinen taimen merialueella	kokonaan rauhoitettu 2019 alkaen	60 cm	ei rajoitusta
Eväleikattu taimen joissa ja puroissa	1.9.–30.11.	50 cm	ei rajoitusta
Eväleikattu taimen järvialueella	ei rauhoitettu	50 cm	ei rajoitusta
Eväleikattu taimen merialueella	ei rauhoitettu	50 cm	ei rajoitusta
Lohi joessa ja puroissa	1.9.–30.11.	60 cm	Vapaa-ajankalastuksessa 2 kpl/vrk/henkilö
Lohi järvialueella	ei rauhoitettu	60 cm	Vapaa-ajankalastuksessa 2 kpl/vrk/henkilö
Lohi merialueella	ei rauhoitettu	50 cm	Vapaa-ajankalastuksessa 2 kpl/vrk/henkilö Kaupallisessa kalastuksessa toimijakohtainen kiintiö*
Harjus joissa ja puroissa	1.4.–31.5.	35 cm	ei rajoitusta
Harjus järvialueella	1.4.–31.5.	35 cm	ei rajoitusta
Harjus merialueella	kokonaan rauhoitettu	vapautettava	vapautettava

* Lohen saaliskiintiöistä kaupallisessa kalastuksessa on säädetty laissa Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta (1048/2016) ja lohiasetuksessa (236/2017).

Valtion vesialueilla kalastusasioita hoitaa Metsähallitus. Valtion vesialueet on vuoden 2017 alusta jaettu viiteen vapa-alueeseen entisen koko maan vapaluvan sijaan. Kaikille vapa-alueille tarvitaan oma vapalupansa. Vapaluvalla pääsee kalastamaan valtion vesialueilla myös vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueilla. Vapaluvalla ei kuitenkaan saa kalastaa yksityisvesillä eikä yhteislupa-alueilla tai muilla erityiskohteilla, joihin tarvitaan oma lupansa. Iijoen vesistöalueella pääosa valtion vesialueista kuuluu Pohjanmaa–Kainuun vapa-alueeseen. Siuruanjoen, Livojoen ja Kostonjoen valuma-alueiden latvoilla valtion vesialueet kuuluvat Länsi-Lapin vapa-alueeseen. Pohjanmaa–Kainuun vapaluvan saaliskiintiö koski- ja virta-alueilla on 3 lohikalaa vuorokaudessa (taimen, lohi, järvilohi, kirjolohi, nieriä, harjus). Edellä mainituista korkeintaan kaksi saa olla merilohia, koska kalastusasetuksen mukainen merilohen saaliskiintiö vapaa-ajankalastuksessa on 2 kpl / vrk. Pyydyskalastukseen valtion vesialueilla tarvitaan Metsähallituksen pyydyslupa. Pyydyslupa-alueet voivat olla järvi-, kunta-, kalastusalue- tai vesistöaluekohtaisia. Metsähallituksen pyydyslupia ei myydä virtaaviin vesiin. Esimerkiksi Iijoen pääuomassa valtion vesialueille myydään pyydyslupia ainoastaan voimalaitosten patoaltaiden alueella, mutta sielläkin verkkokalastus on kielletty. Iijoen vesistössä muilla jokialueilla ei saa kalastaa pyydyksillä valtion vesialueilla.

3 Kalastusjärjestelyt osa-alueittain

3.1 Iijoen edustan merialue ja Iijoen alaosa

Etelä- ja Pohjois-Iin jakokunnat omistavat vesialueita Iijoen edustan merialueella ja Iijoen pääuomassa Illinsaaren alapuolelle asti. Jakokuntien hallinnassa on Iijoen alaosalla myös PVO-Vesivoima Oy:n omistamia vesialueita: Raasakan voimalaitoksen yläallas, voimalaitoksen ohittava Iijoen vanha uoma, vanhaan uomaan kuuluva Illin erityiskalastusalue sekä Iijoen pääuoma Oulun (Yli-Iin) rajalle Laurilanniemeen asti. Kaikki edellä mainitut vesialueet ja merialueella lisäksi Röytän, Satakarin, Kriisin ja Ymmyrkäisen ympärillä olevat Metsähallituksen vesialueet kuuluvat **Iijokisuun yhteislupa-alueeseen** (kuva 5). Yhteislupa-alueella kalastuslupa-asiat ja muiden yhteisten kalastusasioiden hoitaminen on annettu osuuskunta Team Kalan hoidettavaksi. Virkistyskalastusluvassa pyyntirajoitus on 3 vapaa ja 3 istutuskalaa (siika, harjus, kirjolohi) päivässä tai perheluvalla 6 vapaa ja 6 istutuskalaa vuorokaudessa. Merilohen saaliskiintiö on lain mukainen 2 kpl/vrk.

Merialueelle myydään verkkolupia. Etelä- ja Pohjois-Iin jakokuntien verkko- ja lohiverkkoluvan mukaan verkkojadassa (verkkojata eli perätysten yhteen liitetyt verkot) saa olla enintään 7 verkkoa ja vain toisessa päässä lohikoukku, jonka pituus on enintään 15 metriä. Verkkojatojen välin tulee olla vähintään 150 metriä. Verkkojata ei saa olla 200 metriä lähempänä kiinteää pyydystä jadan sivusta mitattuna, eikä 100 metriä lähempänä jadan päästä mitattuna. Verkkokalastus on kielletty 28–44 mm verkoilla. Jatkossa pyritään siihen, että 28–49 mm:n verkot kiellettäisiin koko Perämeren ja Selkämeren alueella. Merialuetta koskevat lakisääteiset kalastusrajoitukset löytyvät edellisestä luvusta.

Jakokunnilla on merialueella 76 rysäpaikkaa, joista 50 on Etelä-Iin ja 26 Pohjois-Iin vesialueella. Molemmat jakokunnat vuokraavat itse rysäpaikkoja kalastajille. Merialueella on lisäksi Röytän ympärillä 7 rysäpaikkaa valtion vesialueella ja Iijokisuulla 15 talojen rysäpaikkaa, joista kaksi on kalaväylällä. Iijokisuulla merialueella kalaväylän rajat sekä meri- ja jokialueen välinen raja on määritelty kalaväylätoimituksessa. Kalaväylää on jakokuntien aloitteesta pidennetty merialueella aiemmasta kolmesta kilometristä viiteen kilometriin (kuva 5). Kalaväylä jatkuu Iijoessa sen syvimmällä kohdalla ja on leveydeltään kolmanneksen joen leveydestä. Oikeudet merialueen kalaväylän rysäpaikoille on saatu ennen nykyisen kalastuslain (379/2015) voimaan tuloa, joten ne ovat edelleen voimassa. Muualla kalaväylällä pyydyskalastus on kielletty. Rysäpaikkojen sijainti on esitetty kuvassa 6.

Keväällä 2017 voimaan tullut lohiasetus rajoitti lohen kaupallista kalastusta Iijokisuulla. Henkilökohtaisen kiintiön lohen pyyntiin sai 15 rysäkalastajaa (yhteensä noin 300 lohta). Lisäksi rysien määrää on rajoitettu kaupallisten kalastajien ryhmän mukaan ja aikarajoituksilla, jotka on esitetty edellisen luvun kuvassa 4.

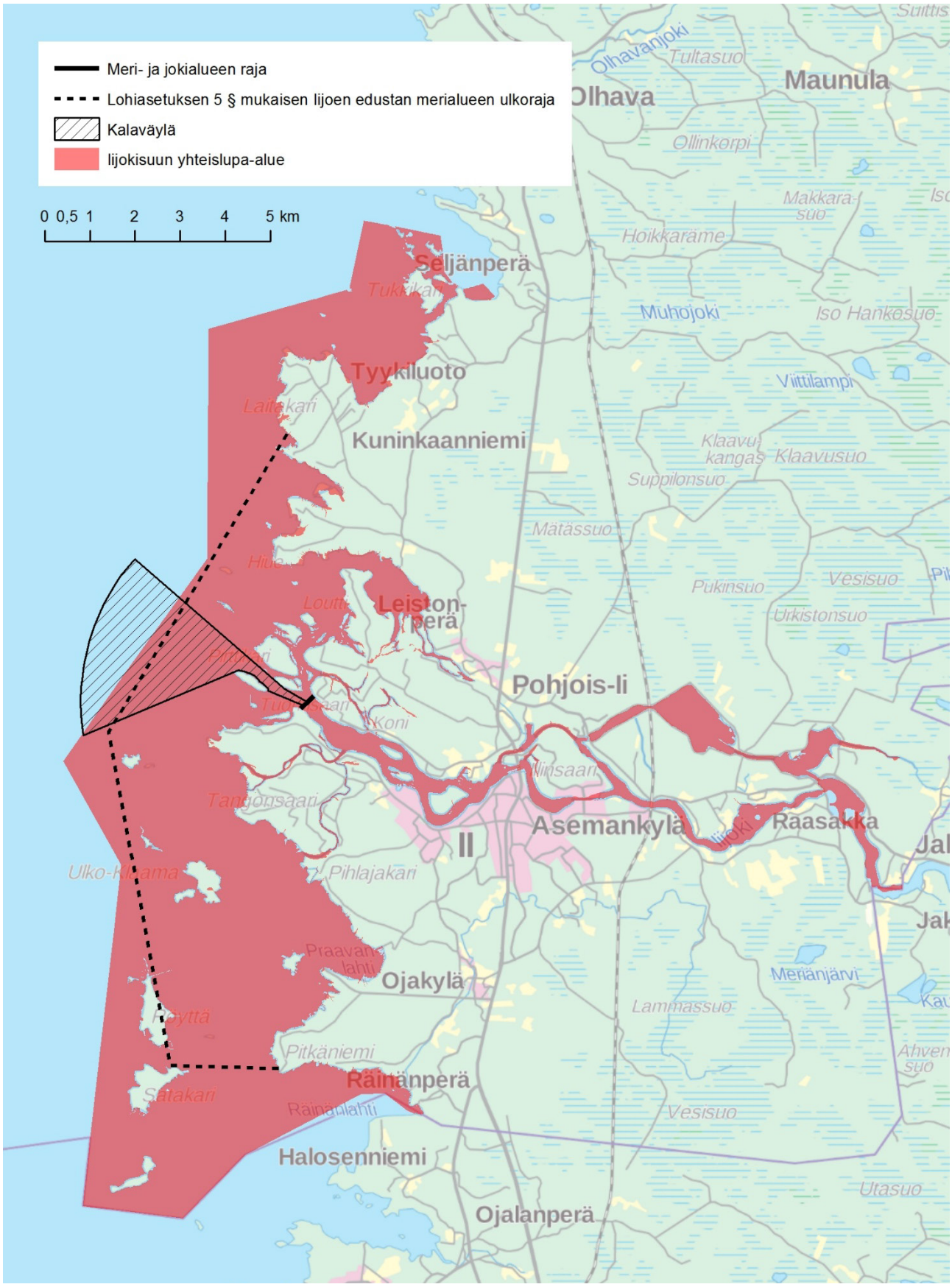

Kuva 5. Iijokisuun yhteislupa-alue (Etelä- ja Pohjois-Iin jakokuntien hallinnassa oleva alue).

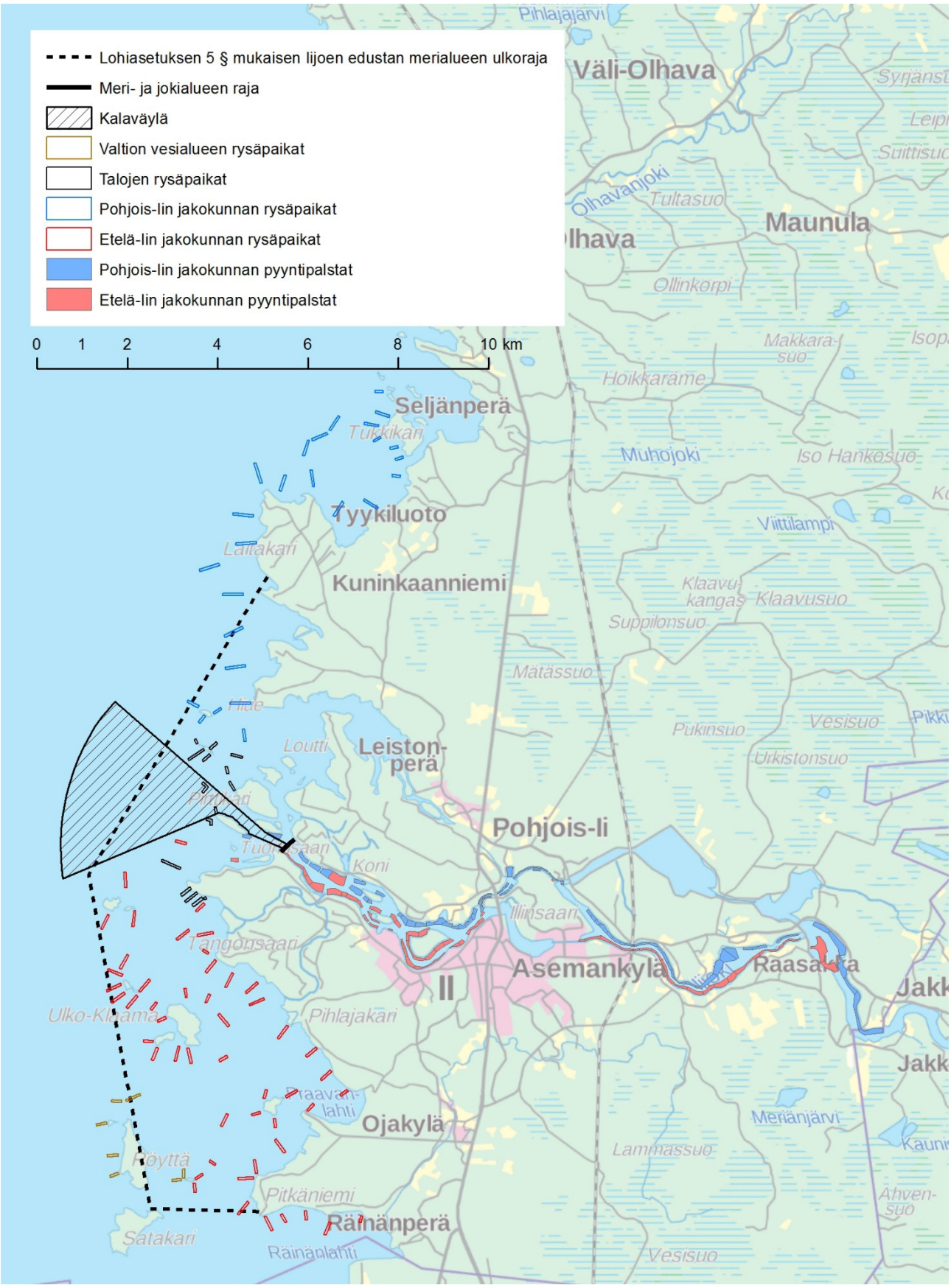

Kuva 6. Iijoen edustan merialueen rysäpaikat ja Iijoen alaosan pyyntipalstat. Kaikki rysäpaikat ja pyyntipalstat eivät ole käytössä.

Jokialuetta koskevat lakisääteiset kalastusrajoitukset löytyvät edellisestä luvusta. Etelä- ja Pohjois-Iin jakokunnilla on ELY-keskuksen poikkeuslupa taimenen kalastukseen syysrauhoituksen aikana Raasakan padon alapuolella 1.9.–30.11. välisenä aikana 30.11.2018 asti. Etelä- ja Pohjois-Iin jakokunnilla on ELY-keskuksen poikkeuslupa myös vaellussiian syyspyyntiin Iijoella 1.8.–30.11. välisenä aikana 30.11.2017 asti. Luvan ehtona on, että pyydetyistä vaellussiioista lypsetään kalanviljelytarkoitukseen mätiä ja maitia.

Raasakan voimalaitoksen alapuolisella jokiosalla ja voimalaitoksen ohittavassa Iijoen vanhassa uomassa on molemmin puolin jokea yhteensä 153 pyyntipalstaa (kuvat 6 ja 7), joista 67 on Etelä-Iin jakokunnan vesialueella ja 86 Pohjois-Iin jakokunnan vesialueella. Jakokunnat vuokraavat palstoja kalastajille huutokaupalla. Passiiviset pyydykset on kielletty palstojen ulkopuolella. Palstojen väliin joen keskelle jää kalaväylä, joka on kolmannes joen leveydestä ja joka pidetään vapaana pyydyksistä. Palstapyytäjä voi harjoittaa myös viehekalastusta koko sen kauneusaltaan alueella, jossa palsta on. Katiskapyynti on sallittua palstapyytäjän luvalla. Palstapyyntejä ei saa missään oloissa häiritä tai estää.

Kuva 7. Rantapato Iijoen pyyntipalstalla.

Raasakan yläaltaalla ja Illin erityiskalastusalueella (kuva 8), minne tehdään kalaistutuksia, viehekalastus, onkiminen ja pilkkiminen on sallittu vain Etelä- ja Pohjois-Iin jakokuntien virkistyskalastusluvalla. Istutusten jälkeen Illissä ja Raasakan yläaltaalla on kalastusrauhoitus seuraavaan päivään klo 12 asti. Raasakan yläaltaalla istutusrauhoitus on voimassa Kivimaantien sillalle asti. Illin erityiskalastusalueella verkkokalastus on kielletty, eikä kalastuksessa saa käyttää moottoria. Kalastus on kielletty 150 metriä Raasakan voimalaitoksen yläpuolella ja 100 metriä voimalaitoksen alapuolella. Raasakan yläaltaalla rautatiesillan molemmin puolin on 30 metrin rauhoitusalueet. Silloilta kalastus on kiellettyä.

Raasakan voimalaitoksen ohittavassa Iijoen vanhassa uomassa verkkokalastus on sallittua tulva-aikana ja kesällä viikonloppuisin Illin erityiskalastusaluetta lukuun ottamatta. Kauneuspatojen ala- ja yläpuolella on tulva-aikaa lukuun ottamatta 100 metrin verkkokalastuskielto. Talviverkkokalastus jään alta on sallittu.

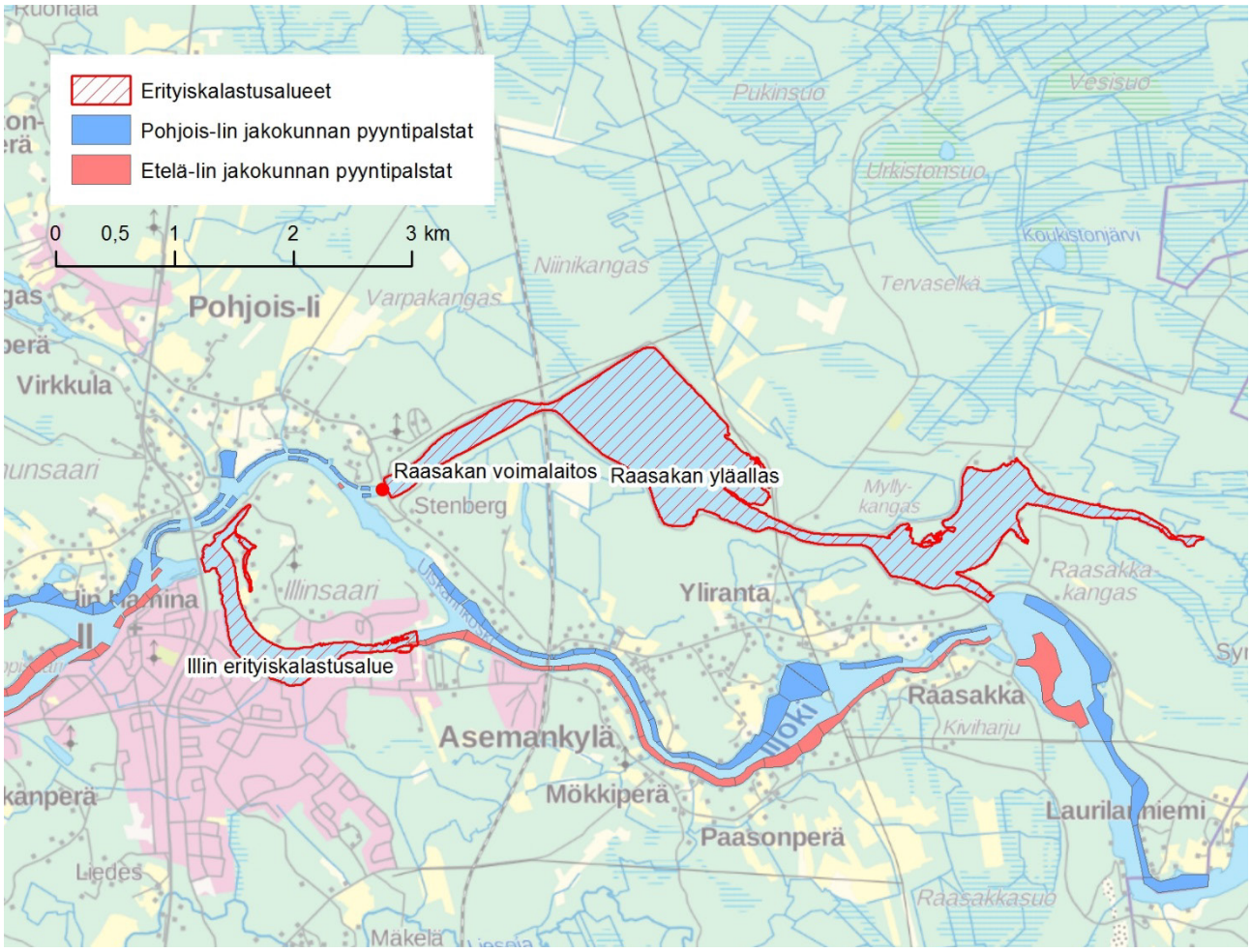

Kuva 8. Raasakan yläallas, Illin erityiskalastusalue ja Raasakan voimalaitoksen ohittava Iijoen vanha uoma.

3.2 Voimalaitosaltaiden alue (Raasakka–Haapakoski)

Raasakan voimalaitoksen yläpuolella Iijoen pääuoma muodostuu peräkkäisistä voimalaitosten patoaltaista. Kalastuslain mukaisesti kalastus on kielletty voimalaitokseen vettä johtavissa kanavissa ja 100 metrin matkalla voimalaitosten alapuolella. Raasakan–Maalismaan–Kierikin–Pahkakosken–Haapakosken välillä suurin vesialueiden omistaja on PVO-Vesivoima Oy. Metsähallituksella on vesialueita Kierikin voimalaitoksen ylä- ja alapuolella, Pahkakosken–Haapakosken välissä ja Haapakosken voimalaitoksen yläpuolella. Pahkakosken voimalaitoksen yläpuolella joen etelärannalla on myös yksityisiä vesialueita. Pohjolan Voiman omistamilla vesialueilla Etelä- ja Pohjois-Iin jakokunnat hoitavat kalastusasioita Iijoen alaosalla Oulun (Yli-Iin) rajalle asti. Etelä- ja Pohjois-Iin jakokuntien alueesta on kerrottu edellisessä kappaleessa 3.1. Jakkukylän osakaskunta hoitaa kalastusasioita Oulun (Yli-Iin) rajalta Maalismaalle. Maalismaalta Pahkakosken–Haapakosken välille Karjalankylän kalastuskunta on valtuutettu hoitamaan kalastusasioita ja Pahkakosken–Haapakosken väliltä alkaa Ala-Kollajan osakaskunnan hoitama vesialue. Metsähallitus myy vesialueilleen vapalupia, mutta verkkokalastus on kielletty valtion vesialueilla (kuva 9). Jakkukylän kalastuskunnan alueella verkkokalastus on sallittu paikallisille. Karjalankylän kalastuskunta on kieltänyt verkkokalastuksen Iijoessa 15.6.–31.7. välisenä aikana ja alueella on kahden kirjolohen vuorokausikiintiö. Verkkokalastus on kielletty 15.6.–31.7. Pahkakosken–Haapakosken välisellä patoaltaalla myös Ala-Kollajan osakaskunnan alueella. Lisäksi verkkokalastus on kalastusasetuksen mukaisesti kokonaan kielletty vaelluskalavesistöön kuuluvassa joessa 15.8.–30.11.

Kuva 9. Verkkokalastuskiellot Iijoessa voimalaitosten patoaltaiden alueella. Lisäksi verkkokalastus on kalastusasetuksen mukaisesti kokonaan kielletty vaelluskalavesistöön kuuluvassa joessa 15.8.–30.11.

3.3 Iijoen keski- ja yläosa

Haapakosken voimalaitokselta Pudasjärvelle Livonsaaren kohdalle ulottuvalla Kollajan Voima -koskitilalla suurin vesialueen omistaja on PVO-Vesivoima Oy. Tällä jokijaksolla on mm. suosittu kalastuspaikka Kipinänkosket. Kalastuksen järjestäminen on annettu Ala-Kollajan osakaskunnan tehtäväksi. Haapakosken voimalaitoksen yläpuolella osakaskunnan alueella ei ole kalastuslaista poikkeavia rajoituksia. Ylisiirtojen yhteydessä voidaan määrätä paikallinen kahden viikon kalastusrauhoitus.

Livonsaaresta Jongunjärvi–Sotkajärvi välille vesialueet kuuluvat Pudasjärven Voima -koskitilaan, jonka suurin omistaja on PVO-Vesivoima Oy. Pudasjärvi on Pudasjärven kylän osakaskunnan omaa vesialuetta ja osakaskunta on valtuutettu hoitamaan kalastusasioita myös koskitilan alueella. Verkkokalastus on kielletty Iijoen pääuomassa Kuusamontien sillan ja Pajulan rannan välillä (kuva 10).

Kuva 10. Pudasjärven kylän kalastuskunnan alueella verkkokalastus on kielletty Iijoen pääuomassa välillä Kuusamontien silta–Pajulan ranta.

Jongunjärven–Sotkajärven väliltä Ervastiin ulottuvalla Sotkan Voima -koskitilalla vesialueen omistajia ovat PVO-Vesivoima Oy, Koillis-Pohjan Energiantuotanto Oy ja UPM-Kymmene Oy. Koskitilan alueella kalastuksen järjestäminen on annettu Korentojärven kalaveden osakaskunnan hoidettavaksi. Tällä jokijaksolla on myös Jongun osakaskunnan omistamia vesialueita. Jongun osakaskunnalla ei ole omia kalastuslaista poikkeavia rajoituksia. Verkkokalastus on sallittu järvialueilla ja Iijoen suvantoalueilla. On kuitenkin huomioitava, että verkkokalastus on kalastusasetuksen mukaisesti kokonaan kielletty vaelluskalavesistöön kuuluvassa joessa 15.8.–30.11. myös suvantoalueilla. Korentojärven kalaveden osakaskunnan alueella (kuva 11) merilohi on kokonaan rauhoitettu ja ylisiirtojen aikaan suositellaan, ettei Iijoen pääuomassa kalastettaisi verkoilla. Pitkään Korentojärven kalaveden osakaskunnan virkistyskalastusalueena olleella Jaaskamonkoskella Ervastissa ei ollut toimintaa kesällä 2016.

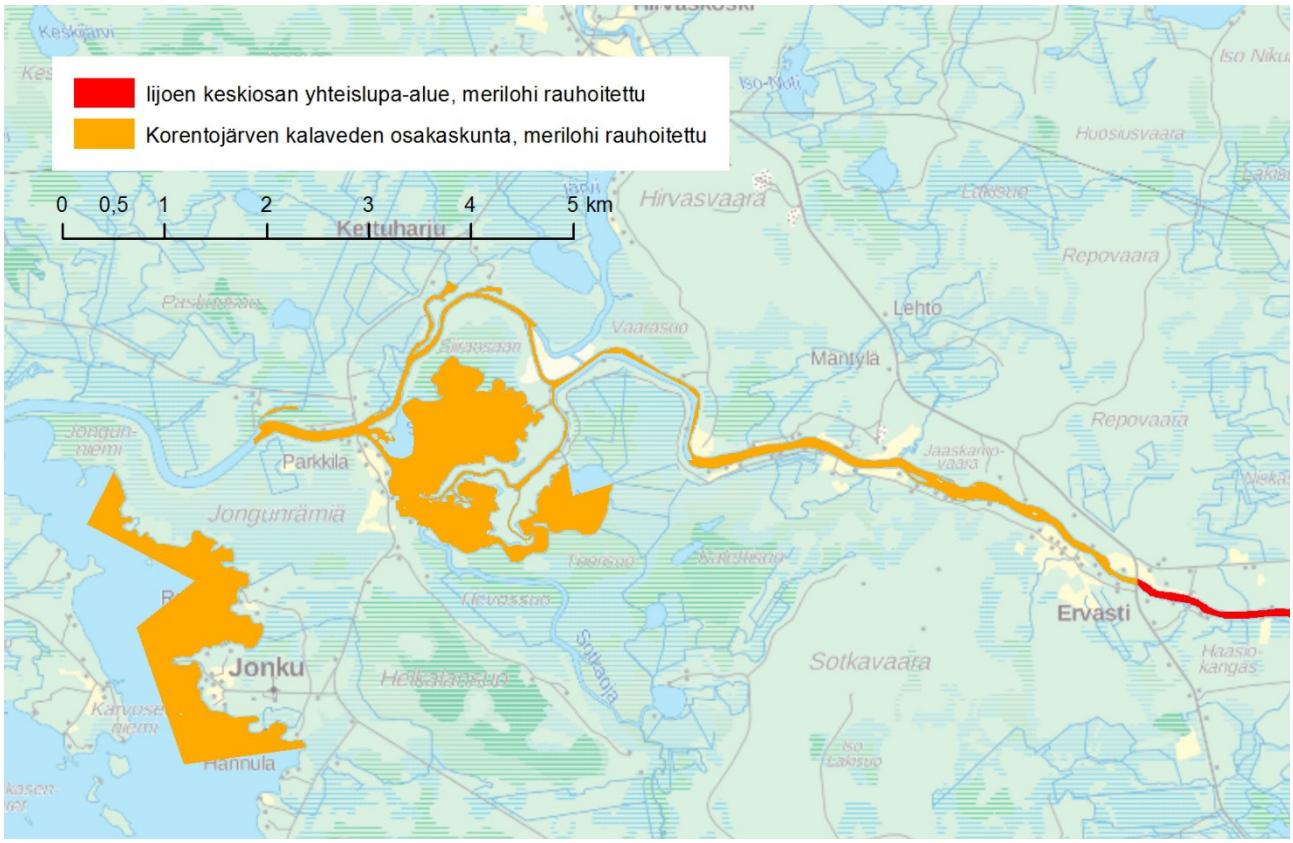

Kuva 11. Merilohi on rauhoitettu Korentojärven kalaveden osakaskunnan alueella. Rauhoitusalue jatkuu Iijoen keskiosan yhteislupa-alueella.

Iijoen keskiosan yhteislupa-alue (kuva 12) ulottuu Pudasjärveltä Ervastin sillalta (Puolangantie) Taivalkoskelle Koivukosken niskalle saakka. Yhteislupa-alue kattaa reilut 50 kilometriä Iijoen pääuomaa. Kalastuskausi on 1.6.–31.10. Pääosan vesialueesta omistavat voimayhtiöt (PVO-Vesivoima Oy, UPM-Kymmene Oy ja Koillis-Pohjan Energiantuotanto Oy) ja valtio (Metsähallitus). Seitsemän kilometrin mittaisesta Kuren Voiman koskitilasta, johon mm. Kellolampi kuuluu, yli 50 % on yksityisomistuksessa. Voimayhtiöiden omistamilla alueilla paikalliset osakaskunnat (Jurmu II, Kellolammen ja Korentojärven osakaskunnat) hoitavat kalastusasioita. Metsähallitus on valtuutettu hoitamaan kalastusasioita koko yhteislupa-alueella. Jurmunkosken kohdalla joen länsirannalla on noin 600 metrin matkalla yksityistä vesialuetta, joka ei kuulu yhteislupa-alueeseen.

Yhteislupa-alueelle tarvitaan aluekohtainen vapalupa. Onkiminen ja pilkkiminen on kielletty 1.11.–31.5. myös yhteislupa-alueen suvantovesillä Jurmu II osakaskunnan aluetta lukuun ottamatta (Jurmun Voima - koskitila). Kalastusaika on 1.6.–31.10. Taimen on rauhoitettu 1.9.–30.11. Sallittuja kalastusmuotoja ovat perho- ja heittokalastus (perho ja uistin). Veneen käyttö kalastuksessa on sallittu, mutta moottorin käyttö on sallittu vain suvantoalueilla. Alueella on kolme kalastusrauhoitusaluetta: Lapinkoski–Honkakoski noin 300 metriä, Tipparinne noin 600 metriä ja Räpättävä noin 550 metriä. Merilohen ylisiirtojen jälkeen vapautuspaikkojen läheisyydessä on kalastusrauhoitus. Taimenen saaliskiintiö on 2 kpl / vrk ja harjuksen 5 kpl / vrk. Merilohi on aina vapautettava. Kalastuksen päätyttyä on tehtävä saalisilmoitus myös vapautetuista kaloista.

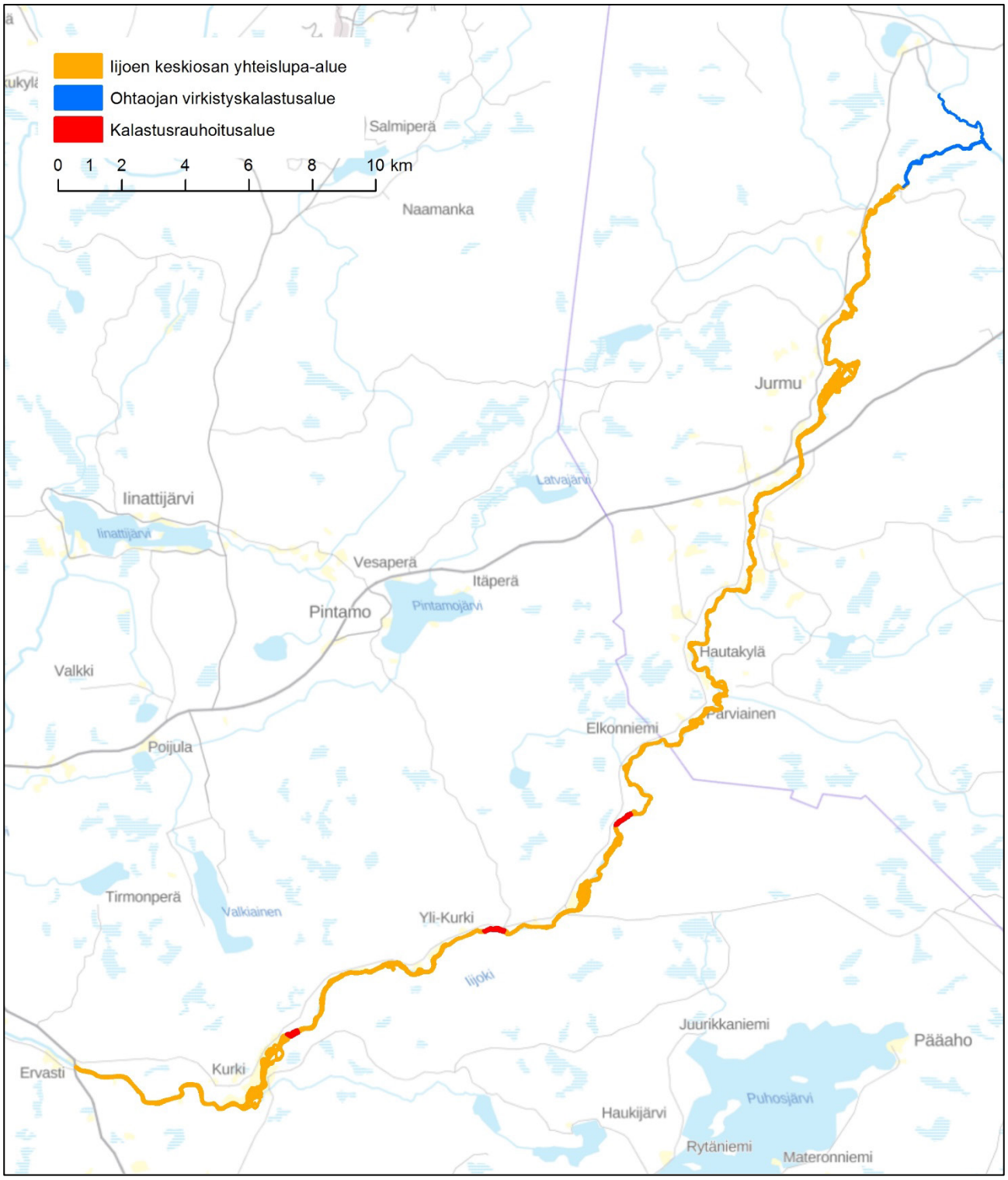

Kuva 12. Iijoen keskiosan yhteislupa-alue.

Heti Iijoen keskiosan yhteislupa-alueen yläpuolella on **Ohtaojan virkistyskalastusalue** (kuva 13). Ohtaoja laskee Iijokeen vajaat 10 kilometriä Taivalkosken alapuolella. Virkistyskalastusalue on valtion vesialuetta ja kalastusasioita hoitaa Luonnonvarakeskus. Virkistyskalastusalueeseen kuuluu 2,5 kilometriä Ohtaojan ala-osaa Luonnonvarakeskuksen kalanviljelylaitoksesta alaspäin ja lähes neljä kilometriä Iijoen pääuomaa Ohtaojan suulta alavirtaan Koivukosken niskalle asti. Kalastuskausi on 1.5.–30.9. Saaliskiintiö on kolme kalaa

vuorokaudessa, johon lasketaan taimenen, harjuksen, nieriän ja kirjolohen yhteismäärä. Lisäksi on huomioitava kalastusasetuksen mukainen merilohen saaliskiintiö 2 kpl/vrk vapaa-ajankalastuksessa. Sallitut kalastusmuodot ovat uistin ja perhokalastus.

Ohtaojan virkistyskalastusalueen ja Iijoen koskikalastusalueen väliin jää viitisen kilometriä Taivalvoiman koskitilaan kuuluvaa vesialuetta, jonka omistavat UPM-Kymmene Oy ja PVO-Vesivoima Oy. Koskitilan alueella kalastusasioita hoitaa Taivalkosken osakaskunta, jonka alueella verkkopyynti on sallittu suvannoissa 1.6. alkaen. On kuitenkin huomioitava, että verkkokalastus on kalastusasetuksen mukaisesti kokonaan kielletty vaelluskalavesistöön kuuluvassa joessa 15.8.–30.11. myös suvantoalueilla. Verkkopyynnissä silmäkoon alaraja on joessa 50 mm.

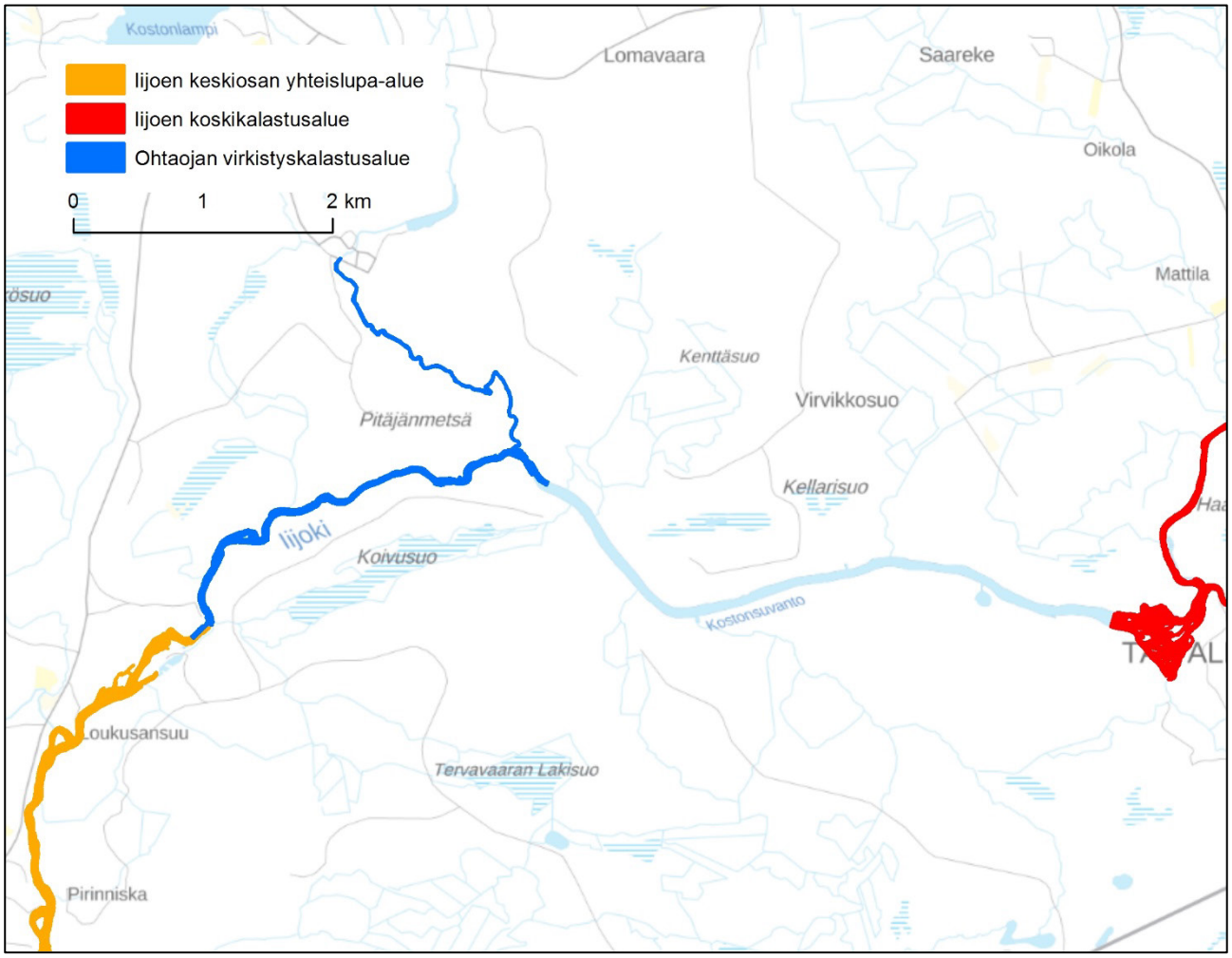

Kuva 13. Ohtaojan virkistyskalastusalue

Iijoen koskikalastusalueeseen (kuva 14) kuuluu noin 20 kilometriä jokialuetta Taivalkoskella Iijoen pääuomassa ja Kostonjoessa. Iijoessa koskikalastusalue ulottuu Taivalkosken keskustan alapuolelta Härmänkarin kohdalta Myllyputaan pohjapadolle lähes Jokijärvelle asti. Lisäksi koskikalastusalueeseen kuuluu Kostonjoen alaosa Taivalkoski–Posio maantien sillalta Iijokeen asti. Vesialueen omistajia ovat Metsähallitus, voimayhtiöt (UPM-Kymmene Oy ja PVO-Vesivoima Oy), Kurtin–Kuusijärven kalastuskunta ja Jokijärven kalastuskunta. Kurtin–Kuusijärven kalastuskunta on valtuutettu hoitamaan koskikalastusalueen kalastusasioita.

Koskikalastusalueelle tarvitaan aluekohtainen kalastuslupa. Onkiminen ja pilkkiminen on kielletty. Kalastusaika on 1.6.–31.10. Sallittuja kalastusmuotoja ovat perho- ja heittokalastus rannalta ja veneestä (sallitut vieheet perho ja uistin). Kalastajaa kohti saa käyttää enintään kahta vapaa ja siimaa. Saaliskiintiö on 5 harjusta ja 3 taimenta / lupavuorokausi. Kalastuskauden aikana voidaan asettaa tilapäisiä istutusaikaisia rauhoitusalueita, jotka merkitään maastoon rauhoitusajaksi. Taimenen ja lohen alamitta on 60 cm. ELY-keskuksen poikkeusluvalla rasvaevättömän järvitaimenen alamitta on koskikalastusalueella 40 cm vuoteen 2018 asti.

Koskikalastusalueen yläpuolella välillä Alakylä–Ala-Irni vesialueen omistajia ovat Jokijärven kalastuskunta, Metsähallitus, Polojärven osakaskunta ja neljä muuta yhteisten vesialueiden osakaskuntaa. Jokijärven kalastuskunta omistaa vesialueita Iijoessa Jokijärven alapuolella, Jokijärvessä, Murhijoessa ja Irninjoessa. Kalastuskunnalla ei ole kalastuslaista poikkeavia omia rajoituksia. Polojärven osakaskunnalla on vesialueita Irninjoessa. Valtion vesialueita on Jokijärven alapuolella, Murhijoessa ja Irninjoessa.

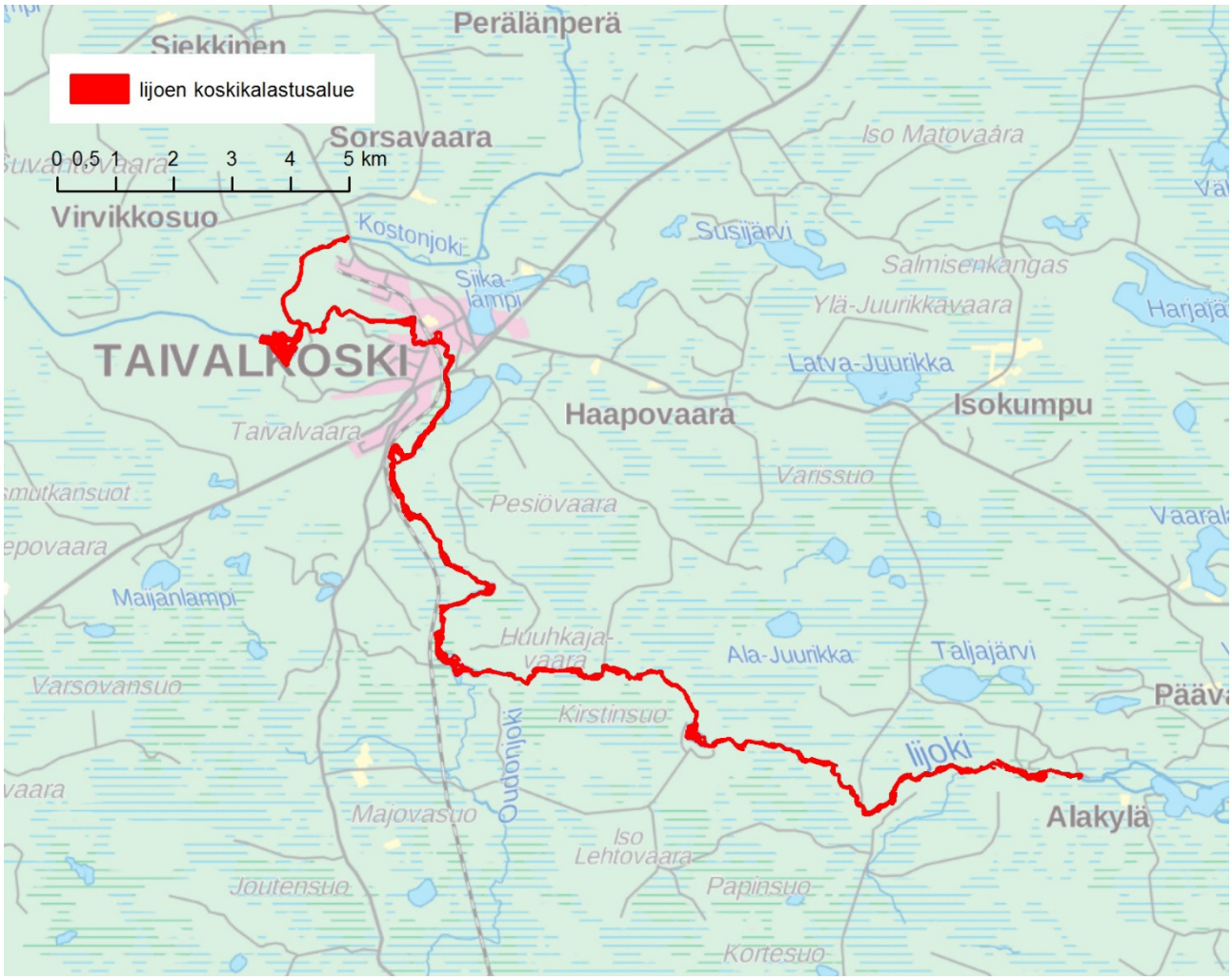

Kuva 14. Iijoen koskikalastusalue.

3.4 Siuruanjoki

Siuruanjoki laskee Iijokeen Yli-Iissä. Joen alaosa on Oulun kaupungin alueella, keskiosa Pudasjärvellä ja yläosa Ranualla, missä jokeen yhtyvät myös Ranuanjoki ja Luiminkajoki. Tarkastelualue rajattiin Siuruanjoen ala- ja keskiosalle, eikä Siuruanjoen yläosaa tarkasteltu tämän selvityksen yhteydessä. Siuruanjoki on ekologisesti tyydyttävässä tilassa. Suurimpia vesialueen omistajia ovat alajuoksulla Karjalankylän kalastuskunta, Metsähallitus, Tannilankylän jakokunta ja St. Andren osakaskunta. Lisäksi on muutamia pienialaisia yhteisten vesialueiden osakaskuntien alueita ja Tannilassa on noin kilometri yksityistä vesialuetta. Keskijuoksulla on Siuruan osakaskunnan, Aitto-ojan kalaveden osakaskunnan ja Haarahiltusen osakaskunnan vesialueita. Siuruanjoella ei ole yhteislupa-alueita, eikä osakaskunnilla ole kalastuslaista poikkeavia kalastussääntöjä.

3.5 Livojoki ja Pärjänjoki

Livojoki saa alkunsa Posiolta Livojärvestä ja laskee Iijokeen Pudasjärvellä Livonsaaren kohdalla. Joen ekologinen tila on erinomainen. **Livojen yhteislupa-alue** (kuva 15) käsittää noin 40 kilometriä Livojoen pääuomaa sen yläjuoksulla välillä Livojärvi–Ylimmäinen Lehmikoski. Myös Livojokeen yhtyvä Mäntyjoki kuuluu yhteislupa-alueeseen. Livojoen yläosalla välillä Livojärvi–Kuusenpukka on noin 9 kilometrin mittainen perhokalastusalue, missä on sallittu vain perinteiset perhokalastusvälineet. Yhteislupa-alueen alaosalla myös heittouistelu on sallittu. Vesialueen omistajia ovat Metsähallitus ja kolme osakaskuntaa. Metsähallitus hoitaa kalastusasioita yhteislupa-alueella.

Livojoen yhteislupa-alueelle tarvitaan aluekohtainen kalastuslupa. Kalastusaika on perhokalastusalueella (Livojärvi–Kuusenpukka) 1.6.–31.8. ja muualla 1.6.–31.10. Taimen on rauhoitettu 1.9.–30.11. Kalastuksen päätyttyä on tehtävä saalisilmoitus myös vapautetuista kaloista. Vuokrakämppien kohdalla on vältettävä aiheuttamasta tarpeettomasti haittaa tai häiriötä kämpän asiakkaille. Kolmen tunnin luvalla saa pyytää yhden lohikalan ja muissa luvissa saaliskiintiö on kaksi lohikalaa vuorokaudessa. Lohikaloja ovat taimen, lohi, järvilohi, kirjolohi, nieriä ja harjus. Rasvaevällisen taimenen alamitta on 60 cm ja rasvaevättömän 50 cm.

Yhteislupa-alueen alapuolella Livojoen vesialueen omistajia ovat Metsähallitus sekä Sarajärven, Rytingin, Posonojan, Nurmelan, Livon, Aitto-ojan ja Pudasjärven kylän osakaskunnat. Aitto-ojan kalaveden osakaskunnan alueella on kahden kirjolohen vuorokausikiintiö. Livon yhteisen osakaskunnan alueella kalastusaika on vieheluvan osalta 1.6.–30.9. Verkkopyynti on sallittu putaissa. On kuitenkin huomioitava, että verkkokalastus on kalastusasetuksen mukaisesti kokonaan kielletty vaelluskalavesistöön kuuluvassa joessa 15.8.–30.11. myös suvantoalueilla.

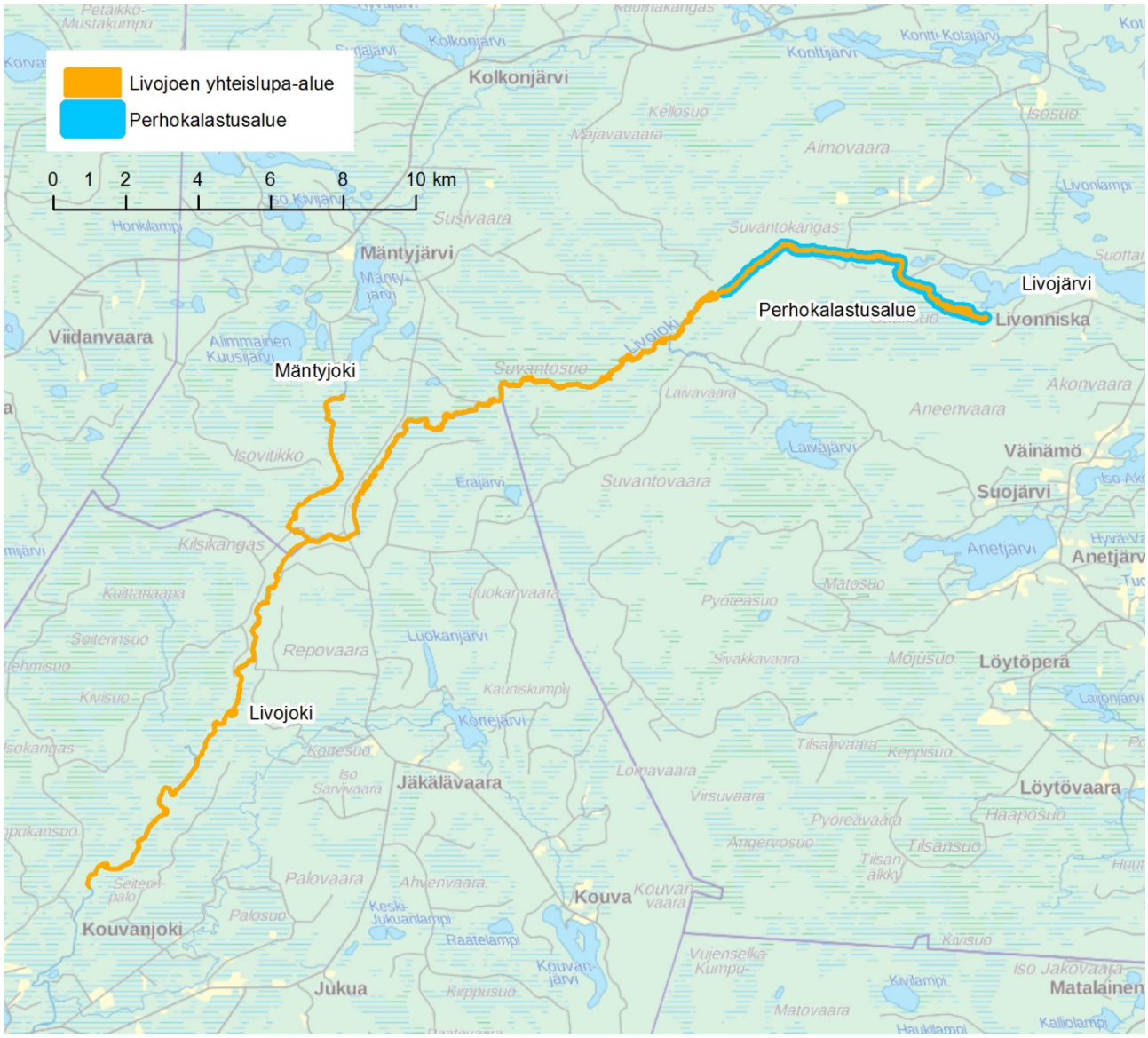

Kuva 15. Livojoen yhteislupa-alue.

Pärjänjoki saa alkunsa Taivalkoskelta Pärjänlatvalammilta. Yläjuoksulla Pärjänjokeen yhtyy myös Kylmälänjärvestä laskeva Kylmäjoki. Pärjänjoki laskee Livojokeen Yli-Livolla Pudasjärvellä. Joki on ekologisesti erinomaisessa tilassa. Vesialueen omistajia ovat Kynsiperän osakaskunta, Metsähallitus, Kortetjärven kalastuskunta, Naamangan osakaskunta, Iso-Kuopusjärven jakokunnan osakaskunta, Iinattijärven osakaskunta, Posonojan kalastuskunta, Livon yhteisen alueen osakaskunta, Loukusan kalastuskunta, viisi järjestäytymätöntä osakaskuntaa ja kymmenkunta yksityistä kiinteistöä.

Pärjänjoen virkistyskalastusalue (kuva 16) käsittää 38 kilometriä Pärjänjoen pääuomaa Taivalkosken Kylmälästä Pudasjärven Riihiahoon. Lisäksi virkistyskalastusalueeseen kuuluu osa Pärjänjoen sivupuroista. Sivupurojen osalta virkistyskalastusalueen rajaus on epäselvä, joten seuraavassa virkistyskalastusalueen kokouksessa asia kannattaa selvittää tarkemmin. Kalastusasioita hoitaa Naamangan osakaskunta. Kalastuskausi on 1.6.–31.10. Sallittu kalastusmuoto on heittokalastus (uistin ja perho). Onkiminen ja pilkkiminen on kielletty. Rauhoitusalueita on Poijula–Rytinki maantiesillasta 500 metriä ylävirtaan ja Petäjäkoskella noin 300 metriä. Pyyntimitat ovat kalastusasetuksen mukaiset. Saaliskiintiö on 5 harjusta vuorokaudessa.

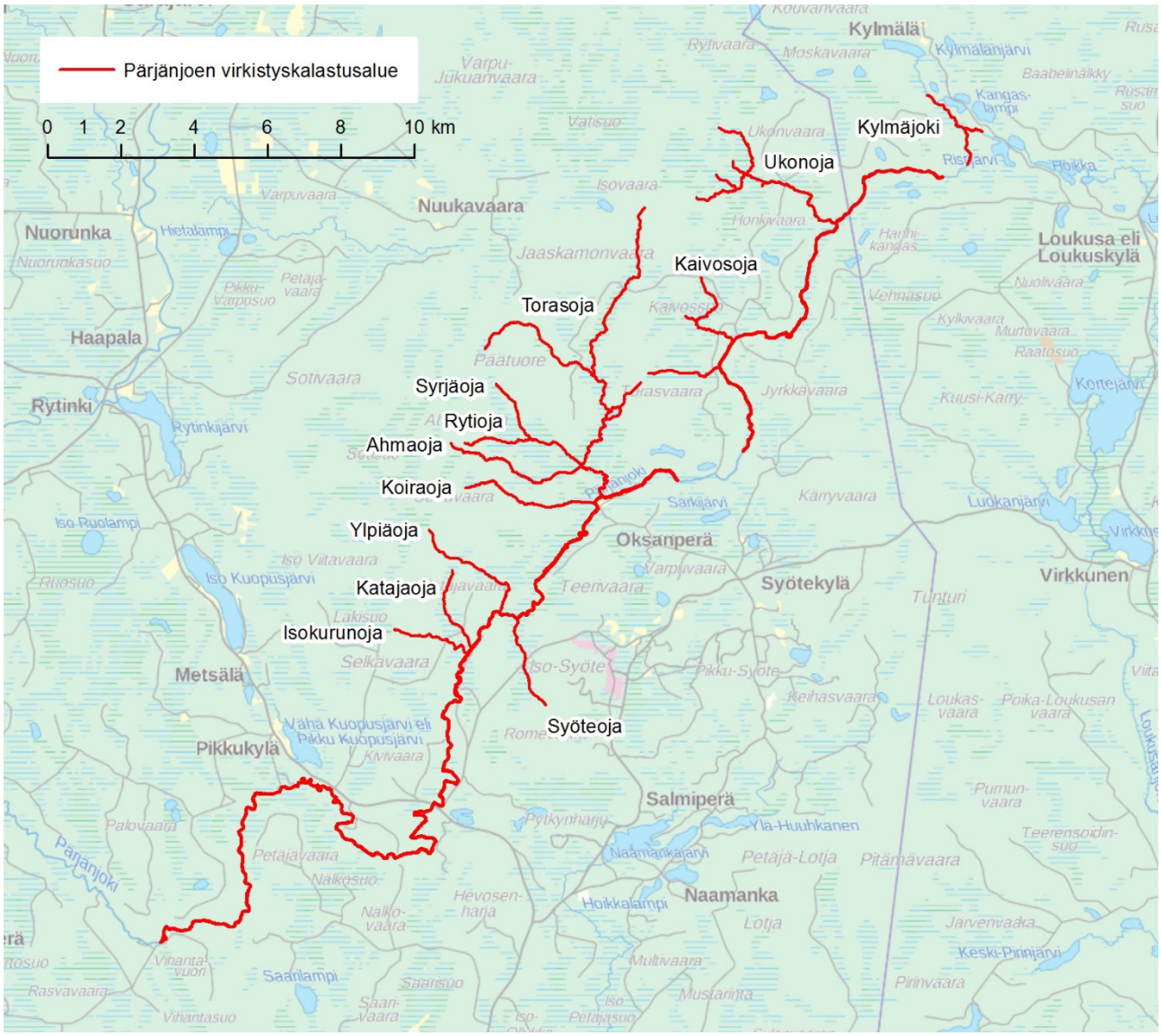

Kuva 16. Pärjänjoen virkistyskalastusalue (aluerajaus epäselvä sivupurojen osalta).

3.6 Näljängän reitti

Näljängän reitillä tarkoitetaan Iijokeen laskevaa Korpijokea ja sen yläpuolisia vesistöjä. **Korvua–Näljänkäjoen yhteislupa-alueeseen** (kuva 17) kuuluu noin 110 kilometriä jokiuomaa Korpijoessa, Korvuanjoessa ja Näljänkäjoessa. Korvuanjoki saa alkunsa Puolangalta Korvuanjärvestä ja yhtyy Suolijoen yhtymäkohdassa Korpijokeen, joka laskee Korpisen, Jaurakkajärven, Pelttarinjärven ja Jongunjärven kautta Iijokeen. Korpijoesta yhteislupa-alueeseen kuuluu vain Korpisen yläpuolinen osuus. Myös Korvuanjokeen yhtyvät pienet joet Karsikkojoki ja Välijoki kuuluvat yhteislupa-alueeseen. Suomussalmelta Näljänkäjärvestä alkava Näljänkäjoki laskee Puolangan Suolijärveen ja yhtyy Suolijokena Korpijokeen. Osa Näljänkäjoesta sekä siihen laskevat Naamankajoki ja Lylyjoki kuuluvat yhteislupa-alueeseen.

Metsähallitus hoitaa kalastusasioita yhteislupa-alueella. Vesialueen omistajia ovat Metsähallitus, Korvua–Piispajärven osakaskunta, Metsäkylän kalastuskunta, Puhoskylän kalastuskunta, Korpisenperän kalastuskunta, Joukokylän kalastuskunta, Näljängän kalastuskunta, Lylykylän kalastuskunta ja kolme järjestäytymätöntä osakaskuntaa.

Näljängän reitillä Suolijoki, Suolijärvi ja Näljänkäjoen alaosa eivät kuulu yhteislupa-alueeseen. Nämä vesialueet omistaa Suolijärven kalastuskunta. Korpi–Korvuanjoen puolella yhteislupa-alueen ulkopuolelle jäävät Vääräjärvi ja Vanhanlampi, joiden läpi Korvuanjoki virtaa. Vääräjärven vesialueen omistajia ovat Metsähallitus ja kaksi yhteisten vesialueiden osakaskuntaa. Vanhanlammen vesialueen omistaa Metsäkylän kalastuskunta. Yhteislupa-alueen ulkopuolisella jokijaksolla Korvuanjoen Peuronlammelta Korpijoen Vääräkoskelle vesialueen omistaa Suolijärven kalastuskunta. Yhteislupa-alueen alapuolella Korpijoki, Korpinen ja Jaurakkajärvi ovat pääosin Korpisenperän kalastuskunnan vesialueita. Metsähallituksella on muutama pienempi vesialue Korpijoessa ja Jaurakkajärvessä. Siivikosta alavirtaan Korpijoki on pääosin Jongun osakaskunnan omistuksessa. Jongun osakaskunta omistaa myös Pelttarinjärven ja pääosan Jongunjärvestä. Jongunjärven pohjoisosassa lähellä Iijoen yhtymäkohtaa vesialuetta omistavat myös Korentojärven osakaskunta, PVO-Vesivoima Oy ja Koillis-Pohjan Energiantuotanto Oy sekä Metsähallitus.

Yhteislupa-alueella on neljä kiertävää rauhoitusaluetta, jotka vaihtuvat kolmen vuoden välein. Vuosina 2016–2018 rauhoitusalueet ovat Korvuanjoessa Korvuanjärven ja Vääräjärven välissä sekä Korvuanjoessa Karsikkojoen haarasta alavirtaan Mustarinnan autiotuvalle asti. Vuosina 2019–2021 rauhoitusalueet ovat Korvuanjoessa Lahnasenkosken ja Riitakosken välillä sekä Näljänkä- ja Naamankajoessa välillä Kiehtäjä–Portimojärvi. Kiertävien rauhoitusalueiden lisäksi Korvuanjoessa Vääräjärven ja Jokijärven välillä sekä Mustarinnan kalankasvattamon alueella (Mustarinnan autiotupa–Hätämutka) on pysyvät kalastusrauhoitusalueet. Lisäksi taimen on aina rauhoitettu Korvuanjoessa välillä Lahnasenkoski–Raumankoski. Mustarinnan autiotuvan yläpuolella on vajaan kahden kilometrin mittainen perhokalastusalue. Naamankajoki Portimojärvestä Näljänkäjokeen on perhokalastusaluetta.

Yhteislupa-alueelle tarvitaan kohdekohtainen lupa. Kalastusaika on 1.6.–31.10. Taimen on rauhoitettu 1.9.–30.11. Saaliskiintiö on kolme harjusta tai yksi taimen vuorokaudessa. Rasvaevällisen taimenen alamitta on 60 cm ja rasvaevättömän 50 cm. Harjuksen alamitta on Korvuanjoessa 40 cm ja muualla kalastusasetuksen mukainen 35 cm. Kalastuksen päätyttyä on tehtävä saalisilmoitus myös vapautetuista kaloista. Kalastajaa kohti saa käyttää yhtä vapaa tai siimaa, jonka on oltava kalastajan käden ulottuvilla. Jokialueilla sallitut kalastusmuodot ovat perho- ja heittokalastus (uistin ja perho).

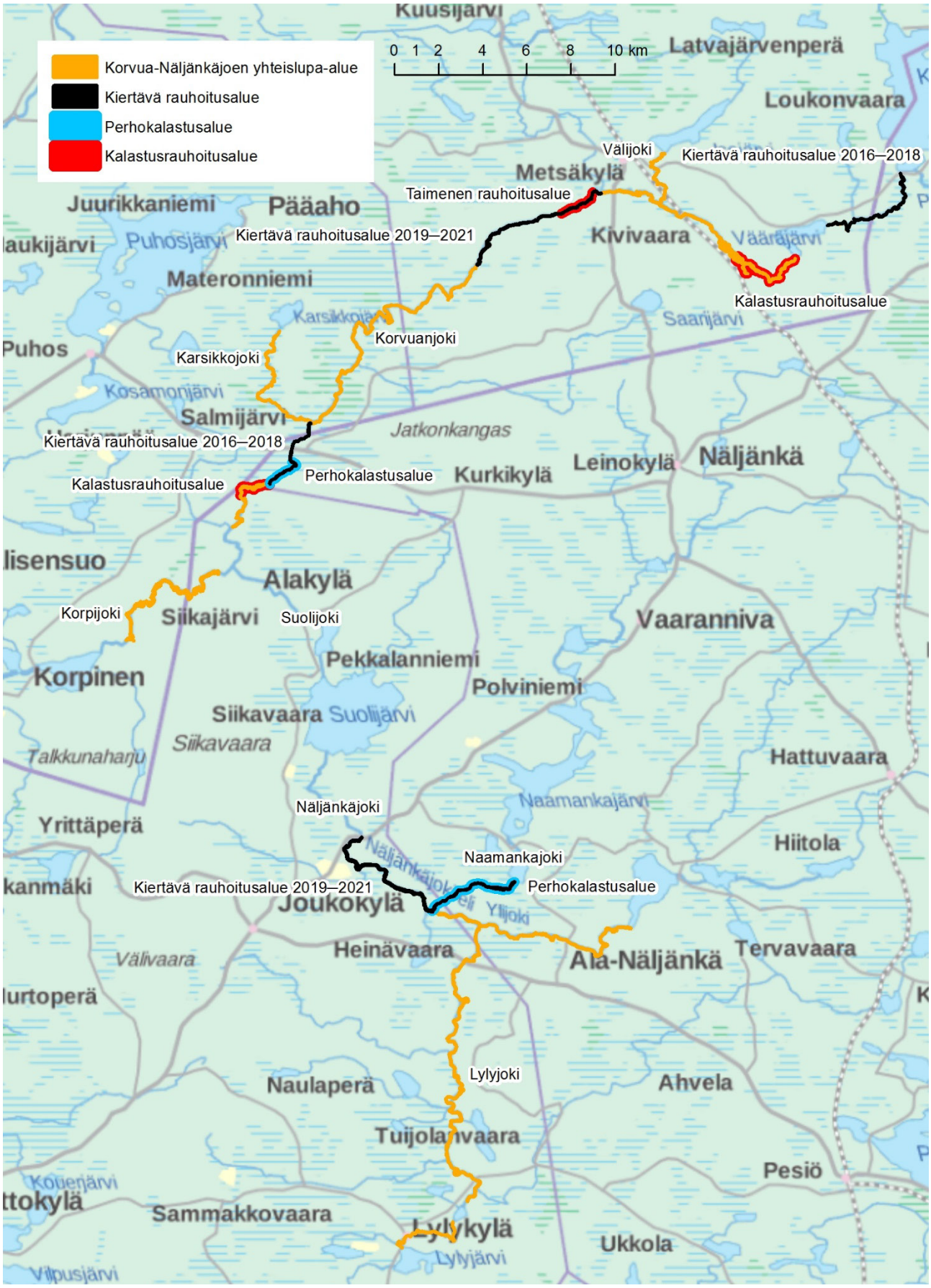

Kuva 17. Korvua–Näljänkäjoen yhteislupa-alue.

3.7 Kostonjoki

Kostonjärvestä alkava Kostonjoki laskee Iijokeen pari kilometriä Taivalkosken keskustan alapuolella. Joen ekologinen tila on hyvä. Vesialueen omistajia ovat Metsähallitus, voimayhtiöt (Koillis-Pohjan Energiantuotanto Oy, UPM-Kymmene Oy, PVO-Vesivoima Oy, Iijoen Voima) ja Kostonjärven osakaskunta. Elehvän Voima -kiinteistöllä PVO-Vesivoima Oy on suurin vesialueen omistaja, mutta osa kiinteistöstä on yksityisomistuksessa. Voimayhtiöiden omistamilla alueilla Taivalkosken ja Jokikylän osakaskunnat on valtuutettu hoitamaan kalastusasioita. Kostonjoen alaosa kuuluu Iijoen koskikalastusalueeseen, josta on kerrottu tarkemmin kappaleessa 3.3. (Iijoen keski- ja yläosa). Metsähallitus on neuvotellut Kostonjoella koko joen kattavan yhteislupa-alueen perustamisesta Kostonjärven ja Iijoen välille.

Kostonjoen alaosalla (Taivalvoima-kiinteistö koskikalastusalueen yläpuolella) Taivalkosken osakaskunnan alueella verkkopyynti on sallittu suvannoissa 1.6. alkaen. On kuitenkin huomioitava, että verkkokalastus on kalastusasetuksen mukaisesti kokonaan kielletty vaelluskalavesistöön kuuluvassa joessa 15.8.–30.11. myös suvantoalueilla. Verkkopyynnissä silmäkoon alaraja on joessa 50 mm. Taivalkosken osakaskunnalla on Kostonjoessa kolme rauhoitusaluetta: Posiontien sillan kohdalla Kurjenkosken niska (noin 250 metriä), Ala-Siikakosken kohdalla joen pohjoispuoli (noin 200 metriä) ja Ylä-Susikosken niska (noin 400 metriä).

Kostonjoen keskiosalla (Koston Voima ja Elehvän Voima -kiinteistöt) Jokikylän kalastuskunnan alueella kalastuskausi on joessa 1.6.–30.11. ja järvellä ympäri vuoden. Verkkokalastuksessa silmäkoon alaraja on joessa 50 mm. Koitikoskessa ja Kapustankoskessa on kolmen kirjolohen vuorokautinen saaliskiintiö kahden viikon ajan istutusten jälkeen.

3.8 Pienemmät sivu-uomat

Martimonjoki sijaitsee Oulussa ja laskee Iijokeen Maalismaan voimalaitoksen alapuolella. Sen latvajokia ovat Iso-Martimo ja Pikku-Martimo. Martimonjoki on hyvässä ekologisessa tilassa. Ainoastaan Raasakan voimalaitospato erottaa Martimonjoen merestä, joten sitä voidaan pitää potentiaalisena elinympäristönä vaelluskalojen palauttamisen kannalta. Martimonjoelle laaditaan vuoden 2017 aikana kalasto- ja elinympäristöselvitys, jossa on tarkoitus arvioida soveltuuko joki meritaimenen elinympäristöksi. Vesialueen omistajia ovat Jakkukylän, Karjalankylän, Haukiputaan, Kellon, Ylikiimingin ja Kiimingin osakaskunnat. Uoma on erotettu omaksi kiinteistökseen, mutta etenkin yläjuoksulla joki meanderoi voimakkaasti. Vanhat kiinteistönrajat eivät enää noudattele vesialueen rajoja, joten yksityiset kiinteistöt omistavat nykyään osan vesialueesta.

Naamanganjoki alkaa Pudasjärven Naamanganjärvestä ja laskee Iinattijärveen, jatkaa Iinattijokena Korentojärveen ja laskee lopulta Hirvasjärven kautta Hirvasjokena Iijokeen Sotkajärven kohdalla Pudasjärvellä. Vesimuodostuman (Iinattijoki–Hirvasjoki–Naamanganjoki) ekologinen tila on hyvä. Vesialueen omistajia ovat alajuoksulla Korentojärven kalaveden osakaskunta ja Iinattijärven kalastuskunta, yläjuoksulla Pintamon kalastuskunta, Metsähallitus ja Naamangan kalastuskunta.

Haukijärvestä alkava **Haukioja** laskee Iijokeen Kurjen kylän kohdalla Pudasjärvellä. Haukiojan alaosan vesialueen omistaa Korentojärven osakaskunta noin 1,5 kilometrin matkalta. Ylempänä vesialuetta ei ole ero-

tettu omaksi kiinteistökseen ja Haukioja halkoo kilometrikaupalla yksityismaita. Pienen Haukijärven alapuolella on yhden järjestäytymättömän osakaskunnan ja Metsähallituksen vesialueita. Haukijärvellä vesialueen omistajia ovat kolme järjestäytymätöntä osakaskuntaa ja Metsähallitus. Haukijärven ja Pienen Haukijärven välinen oja on Metsähallituksen mailla. Pienellä Haukijärvellä on kahden järjestäytymättömän osakaskunnan ja Metsähallituksen vesialuetta.

Haapuanoja laskee Haapuanjärvestä Iijokeen Pudasjärven Yli-Kurjessa. Joen ekologinen tila on hyvä. Haapuanojaa ei ole erotettu omaksi kiinteistökseen. Alimmat 200 metriä oja on UPM-Kymmene Oy:n omistamalla kiinteistöllä, mutta pääosin se virtaa Metsähallituksen mailla ja yksityisillä kiinteistöillä.

Kisosjoki laskee Iijokeen Taivalkoskella Parviaisessa. Joen ekologinen tila on erinomainen. Kisosjoen alaosan vesialueen omistaa Jurmu 4 osakaskunta. Ylempänä vesialueen omistajia ovat Metsähallitus ja kaksi järjestäytymätöntä osakaskuntaa. Kisosjoen yläjuoksulla olevien järvien (Yli-Kisos, Hietanen, Sulatus, Kuusijärvi ja Ala-Kisos) ja niiden välisten jokijaksojen vesialueet ovat pääosin Metsähallituksen ja Kurtin–Kuusijärven jakokunnan omistuksessa.

Koivuoja laskee Iijokeen Lassinniemen kohdalla Taivalkoskella. Metsähallitus omistaa koko Koivuojan vesialueen Koivujärven alapuolella sekä pääosan Koivujärvestä. Muita Koivujärven vesialueen omistajia ovat kaksi järjestäytymätöntä osakaskuntaa. Koivujärven yläpuolella Koivuojaa ei ole erotettu omaksi kiinteistökseen, vaan se virtaa yksityisillä kiinteistöillä ja Metsähallituksen mailla. Koivuojaa ei ole tarkasteltu vesienhoitosuunnitelmassa vesimuodostumana.

Taivalkoskella sijaitseva **Pirinoja** laskee Iijokeen Jurmunniskalla. Joen ekologinen tila on erinomainen. Pirinojan latvoilla Keski-Pirinjärven vesialueen omistajia ovat Metsähallitus ja Jurmu II osakaskunta. Keski-Pirinjärvestä Ala-Pirinjärveen laskeva Välioja on Metsähallituksen alueella. Ala-Pirinjärven omistavat Metsähallitus ja yksi järjestäytymätön osakaskunta. Ala-Pirinjärvestä lähtevän Pirinojan vesialueen omistajia ovat Metsähallitus sekä Jurmu II ja 4 osakaskunnat.

Loukusanjoki alkaa Loukusanjärvestä–Uudentalonjärvestä Latvajokena, laskee Kortejärveen ja jatkuu sen alapuolella Kortejokena. Loukusanjoki-nimellä uoma löytyy kartasta Virkkusenjärven alapuolella. Joen ekologinen tila on hyvä. Loukusanjoki laskee Iijokeen Taivalkoskella Koivukosken alapuolella. Loukusanjoen suun kohdalla Iijoen pääuoma kuuluu Iijoen keskiosan yhteislupa-alueeseen. Loukusanjoen vesialueen omistajia ovat joen alaosalla Virkkusenjärveen asti Jurmu II yhteisten kalavesien osakaskunta, Metsähallitus ja yksi järjestäytymätön osakaskunta. Virkkusenjärvessä on myös yksityisiä vesialueita. Kortejoen vesialueen omistajia ovat jo edellä mainittu järjestäytymätön osakaskunta ja Kortetjärven kalastuskunta, joka omistaa myös suurimman osan Kortejärvestä. Kortejärven toinen omistaja on yksityinen kiinteistö. Latvajoen vesialueen omistajia ovat Metsähallitus ja Kortetjärven kalastuskunta. Loukusanjärvellä–Uudentalonjärvellä on Metsähallituksen, Loukusan kalastuskunnan ja yhden järjestäytymättömän osakaskunnan vesialueita.

Ohtaoja laskee Iijoen keskijuoksulle vajaat 10 kilometriä Taivalkosken ala-puolella. Ohtaojan virkistyskalastusalueesta, johon kuuluu myös Iijoen pääuomaa, on kerrottu tarkemmin kappaleessa 3.3. (Iijoen keski- ja

yläosa). Virkistyskalastusalueen yläpuolella vesialueen omistajia ovat Metsähallitus ja kaksi järjestäytymätöntä osakaskuntaa.

Pudasjärvellä sijaitseva **Kouvanjoki** saa alkunsa Kouvanjärvestä ja laskee Kortejärven kautta Livojokeen Sarajärven kohdalla Livojoen yhteislupa-alueen alapuolella. Kouvanjoki on ekologisesti hyvässä tilassa. Vesialueen omistajia ovat Kortetjärven kalastuskunta, Metsähallitus ja Sarajärven kalastuskunta.

Korpuanjoki saa alkunsa Kuusamon Korpuajärvestä ja laskee Kuusijärven, Tervajärven ja Kauhamon kautta Kostonjokeen Taivalkosken puolella. Korpuanjoki sekä Korpua-, Kuusi- ja Tervajärvi ovat ekologisesti hyvässä tilassa. Kauhamon ekologinen tila on tyydyttävä. Vesialueen omistajia ovat Kuolion kalastuskunta, Kuusamon yhteismetsä, Metsähallitus ja Elehvän kalastuskunta. Korpuanjoen alaosa kuuluu Elehvän voima -koskitilaan, jonka suurin vesialueen omistaja on PVO-Vesivoima Oy. Koskitilan alueella kalastuksen järjestäminen on annettu Jokikylän osakaskunnan tehtäväksi.

Porojoki alkaa Kuusamon Saarijärvestä Saariojana ja laskee Laitojärveen, joka Kuusamon ja Taivalkosken kunnanrajalla. Porojoen nimellä uoma löytyy kartasta vasta Raatelammen alapuolelta, mistä joki laskee edelleen Kostonjärven Poroperään. Porojoki on ekologisesti hyvässä tilassa. Vesialueen omistajia ovat Kuolion kalastuskunta, Kuusamon kylien yhteisten vesialueiden osakaskunta ja Kostonjärven osakaskunta. Laitojärvessä on myös Metsähallituksen vesialuetta.

Kuoliojoki saa alkunsa Kuusamon Maunujärvestä, mistä se laskee Maununojana Lapinluomaan ja Heinäjärveen ja edelleen Heinäjokena Ala-Kuoliojärveen. Kuoliojoen nimellä uoma löytyy kartasta Ala-Kuoliojärven alapuolella, mistä joki laskee Kostonjärven pohjoispäähän Taivalkoskella. Kuolionjoki on ekologisesti hyvässä tilassa. Maunujärvi on Metsähallituksen vesialuetta ja se toimii luonnonravintolammikkona. Maununojan vesialuetta ei ole erotettu omaksi kiinteistökseen, vaan se virtaa yksityisten kiinteistöjen läpi. Lapinluoman−Heinäjärven alueella vesialueen omistavat Kuolion kalastuskunta, Maanselänkylän osakaskunta ja kaksi järjestäytymätöntä osakaskuntaa. Kuolion kalastuskunta ja yksi järjestäytymätön osakaskunta omistavat vesialueen Heinäjoen yläosalla, mutta alaosalla Heinäjoki halkoo yksityisiä kiinteistöjä, joiden kohdalla vesialuetta ei ole erotettu omaksi kiinteistökseen. Ala-Kuoliojärven vesialueen omistajia ovat Kuolion kalastuskunta ja yksi järjestäytymätön osakaskunta. Kuoliojoen vesialueen omistajia ovat Kuolion kalastuskunta, Kuusamon kylien yhteisten vesialueiden osakaskunta, Jokijärven kalastuskunta ja Kostonjärven osakaskunta.

Kurjenjoki sijaitsee Kuusamossa Keski-Keron ja Soiviojärven välissä. Kurjenjoki kuuluu Iijärvi−Irninjärvi väliset uomat -vesimuodostumaan ja sen ekologinen tila on hyvä. Kurjenjoki, Pikku-Kero ja Raakunjärvi kuuluvat **Kurjenjoen ja Raakunnivan viehekalastuksen yhteislupa-alueeseen** (kuva 18). Yhteislupa-alueella on Keronkylän, Poussun ja Kuparivaaran kalastuskuntien sekä Metsähallituksen vesialueita. Keronkylän kalastuskunta hoitaa kalastusasioita yhteislupa-alueella. Yhteislupa-alueella ei ole kalastuslaista poikkeavia sääntöjä. Verkkokalastus on sallittu järvialueilla.

Kuva 18. Kurjenjoen ja Raakunnivan viehekalastuksen yhteislupa-alue.

Lähteet

Eraluvat.fi. Metsähallituksen kalastuskohteet.

Esri Finland (taustakartat).

Iijoenvesilla.fi. Iijoen vesistön kalastusalue.

Kainuun ELY-keskuksen luvat kalastaa kalastuslaista ja -asetuksesta poiketen.

Kalaaiista.fi. Etelä- ja Pohjois-Iin jakokunnat.

Kalastuslaki 379/2015.

Kalastusrajoitus.fi. Maa- ja metsätalousministeriö. Alueet, joilla yleiskalastusoikeuksia on rajoitettu.

Ahven.net. Kalatalouden keskusliitto.

Kangas, Tapio 2015. Iijoen merilohien ylisiirto 2016. Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto ry.

Kangas, Tapio 2016. Iijoen merilohien ylisiirto 2016. Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto ry.

Kaski, Outi 2013. Elävien lohien pyydystys ja ylisiirto Iijoella vuonna 2013. ProAgria Oulun kalatalouskeskus

Laine, Anne (toim.) 2016. Vesien tila hyväksi yhdessä. Oulujoen–Iijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuosiksi 2016–2021. Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Raportteja 76/2016.

Laki Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta (1048/2016).

Maanmittauslaitos (Kiinteistötietojärjestelmä ja taustakartat).

Paananen, Veli-Matti 2017. ELY-keskusten määräämät kalastusasetuksesta poikkeavat kalojen pyyntimitat ja poikkeusluvat kalastamiseen lohikalojen syysrauhoituksen aikana Suomen sisävesialueilla. Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto ry 2014. Iijoen ylisiirto 2014.

Retkikartta.fi. Metsähallituksen kalastuskohteet.

Tertsunen, Jermi & Turunen Timo 2010. Ylisiirtolohien pyydystys, karantenointi ja kuljetus vapauttamispaikoille Iijoella v. 2009 ja 2010. Työraportti. Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Vaelluskalat palaavat Iijokeen -projekti.

Valtioneuvoston asetus kalastuksesta 1360/2015.

Valtioneuvoston asetus lohenkalastuksen rajoituksista 236/2017.

Vesilaki 587/2011.

Haastattelut, puhelinhaastattelut ja sähköpostilla saadut tiedot:

- Aalto Erkki, Jakkukylän kalastuskunta
- Ervasti Kauko, Korentojärven kalaveden osakaskunta
- Hiltunen Aulis, Karjalankylän kalastuskunta
- Horsma Aaro, PVO-Vesivoima Oy
- Huolila Markus, Lapin ELY-keskus

- Jalo Minna, Tannilankylän jakokunta
- Jussila Jari, Iijoen vesistön kalastusalue
- Lehmikangas Aimo, Jongun kalastuskunta
- Liikanen Tuula, St. Andren ja Siuruan osakaskunnat
- Lohilahti Antero, Jokijärven kalastuskunta
- Moilanen Eero, Taivalkosken kalastuskunta
- Määttä Vesa, Luonnonvarakeskus
- Naamanka Kyösti, Naamangan kalastuslunta
- Ojala Marko, Livon yhteisen alueen osakaskunta
- Ronkainen Tenho, Kuolion kalastuskunta
- Ruonio Markku, Keronkylän kalastuskunta
- Sarajärvi Kari, Metsähallitus
- Schavikin Wille, Ala-Kollajan osakaskunta
- Soronen Vilho, Jokikylän kalastuskunta
- Taavitsainen Eija, Aitto-ojan kalaveden osakaskunta
- Timonen–Nissi Jussi, Pudasjärven kylän kalastuskunta
- Tolonen Risto, Etelä- ja Pohjois-Iin jakokunnat
- Torvinen Kalle, Lapin ELY-keskus
- Väänänen Timo, Lapin ELY-keskus
- Vääräniemi Pekka, Kurtin–Kuusijärven kalastuskunta